

A PÉNZVILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Budapest, V. ker., Zoltán-utca 12. szám

: Telefonszám: József 67 :

Megjelenik minden héten

FŐSZERKESZTŐ:

RÓNA LAJOS

FELELŐS SZERKESZTŐ:

POGÁNY BÉLA

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Magyarországon:

Félévre . . 750 K

Egész évre 1500 „

Egy szám ára Ausztriában 1200 o. korona

Ausztriában:

Félévre . . 30000 o. K

Egész évre 60000 „ „

Kedvező tárgyalások ötvenmillió svájci frankos államkölcsonról

Popovics, Walder és Ullmann zürichi utja

Mire célzott tegnapi interpellációjában Pakots József?

Pakots József tegnap este a nemzetgyűlésen pompás elokvenciával előadott interpellációban bélyegezte meg a Fővárosi Operettszínházban elkövetett merényletet. Ennek a beszédnek azonban volt egy külön érdekessége, szenzációs eseménye is. Pakots ugyanis elmondta, hogy a rend és az ország jó hírneve ellen elkövetett ilyen merényletek, valami makacs törvényszerűséggel mindig akkor ismétlődnek meg, amikor az ország rendkívüli érdekei forognak kockán.

Most is épen ilyen alkalommal ment végbe a nagymező-utcai merénylet, hiszen

Popovics Sándor, Walder Gyula és báró Ullmann Adolf éppen most tárgyalnak Svájcban.

módfelett fontos kérdésben.

Közgazdasági ujság vagyunk és így kötelességünknek éreztük, hogy utána járjunk, mi a háttere ennek a szenzációs kijelentésnek?

Utánjárásunk teljességgel igazolta Pakots képviselő kijelentéseit, mert tény az, hogy Popovics Sándor, Walder Gyula és báró Ullmann Adolf Svájcban vannak. Egyben a legmegbízható helyről származó információink alapján megállapítjuk, hogy

ötvenmillió svájci frank kölcsönről van szó, amelyet a magyar állam venne fel a budapesti nagybankok garanciája mellett a svájci tőkésektől.

Kállay Tibor pénzügyminiszter már hosszabb idő óta folytatott tárgyalásokat a svájciakkal és ezek a tárgyalások ma már olyan stádiumba jutottak, hogy Popovics, Walder és Ullmann kiutazása aktuálissá lett, úgy hogy a tárgyalásokon Popovics Sándor a magyar államot, Walder Gyula és báró Ullmann Adolf pedig a garantáló budapesti nagybankokat képviselik.

Folynak ezenkívül tárgyalások és pedig a siker minden kilátásával egy másik állami frank-kölcsönre vonatkozólag is. Ezek a megbeszélések is igen kedvezően haladnak előre.

A beavatottak a budapesti tőzsde tegnapi esti ellanygulását már részben a nagyszabású állami tranzakciók várható sikerének számlájára írják.

Konstatálni kell, hogy az országnak sokkal nagyobb ügye az, amiből most Zürichben tárgyalnak, semhogy tőzsdei hangulatokra figyelemmel szabadna lenni. Öszintén és reménykedve kell kívánni a teljes sikert és azt, hogy se belső, se külső incidens ne zavarhassa meg ezt az első fontos lépést, amelyet a gazdasági konszolidáció felé teszünk.

Miért tiltották el a határidőre való gabonavásárlást?

A tőzsdetanács Nagy Andor indítványára segítségére sietett a kormánynak — Ne legyen felelős a börze a kenyér drágulásáért — Bud János miniszter köszönete

Alább közöljük Nagy Andor tőzsdetanácsos ur nyilatkozatát a gabona-határidőüzlet megszüntetésének előzményeiről és az egész ügynek egy agrikultur államban úgy a gazdák, mint a kereskedelem és a közéletmezés szempontjából való nagy jelentőségéről.

Mielőtt még átadnók a szót a tőzsdetanácsos urnak, kötelességünk megállapítani a következőket:

A gabona-határidőüzlet megtiltásának ügyet Nagy Andor tette szóvá a tőzsdetanács egyik legutóbbi ülésén. A terményüzletnek egyik legkiválóbb ismerője, emellett egyik legnagyobb stílusú, okos, képzett és mindenkifölött praktikus vezetője a mi börzei életünknek, a közvéleményben felburjánzó látta azt a vádat, hogy a tőzsdei üzletkötések mostani módja megdrágítja a gabonát. Nagy Andor tudja, hogy ez nem igaz, tudja azt is, hogy a mostani, határidőre szóló kötések nem egyenlők a régi értelemben vett határidő-üzlettel. Nagy Andor nyilván az ő tiszta szemével világosan látja azt is, mik a tulajdonképeni okozói a mai terményáraknak.

Ő azonban a mostani viszonyok között, amikor a közvélemény szívesen indul jelszavak után, ha e jelszavak még oly alaptalanok és értelmetlenek is, azt mondja magában: miért engedjem meggyanusítani a tőzsdét, miért

hagyjam a tőzsde integer intézményén száradni azt a vádat, hogy bármiféle drágításnak, pláne a kenyérmagvak megdrágításának a tőzsde lehet az okozója?

Felállt tehát a tőzsdetanács ülésén és noha tudta, hogy ez előkelő testület szakszerűség szempontból álláspontját nem helyeselheti, az ő nagy tekintélyével és praktikus gondolkodása előadásával meggyőzte a tőzsdetanácsot arról, hogy *taktikai okokból* deferálni kell a közvélemény még oly alaptalan feltevésének is és egyszerűen be kell szüntetni a tévesen most határidő-üzletnek nevezett terményüzleteket. Nagy és heves vita volt a tanácsban, a praktikus, régi tradíciókban felnőtt, jellemükben érinthetetlen férflak egy része nem helyeselte, hogy a tőzsde deferáljon az utca hangulatának, végül azonban mégis utat tört Nagy Andor gyakorlati indítványa és a tőzsdetanács az ő javaslatára értelmében határozott.

Hogy mennyire a fején találta a szöveget ismét közgazdasági és börzei életünknek ez a kiemelkedő jellessége, semmisen bizonyítja jobban, mint hogy amikor Bud János közéletmezési miniszternek tudomására hozták a tőzsdetanács spontán határozatát, a miniszter meleg köszönetét fejezte ki a tőzsdének, hogy az ő közéletmezési politikáját ily hathatós intézkedésekkel támogatja.

Gratulálunk e szép és jelentős sikerhez Nagy

Andor tőzsdetanácsos urnak és gratulálunk a budapesti tőzsdének, amelynek Nagy Andorja van.

December-január hónapjában igen gyakori eset volt, hogy a budapesti arnózsden egy-két hónapra későbbi időpontban való szállítást, illetve átvétel feltételével a prompt buza áránál lényegesen nagyobb árat fizettek a buzáért. Ezek a lényegesen nagyobb árvezetések a kenyérmagvak árának újabb árdrágulására is alkalmassáknak bizonyultak, minemogva a tőzsde tanácsa a kormány intencióinak megrieiően legutóbb rendeletet adott ki, amelynek az a lényege, hogy kenyérmagvaknál, tehát a buzánál, rozsnál, ketszeresen csak az azonnali szállításra kötött ügyleteket engedélyezi, még pedig olyan formában, hogy ezeknek az ügyleteknek szállítási határideje egy hónapnál hosszabb időre nem terjedhet. Felkerestük tehát Nagy Andor tőzsdetanácsost, a budapesti aru- és értéktőzsde tanácsának egyik legkiválóbb tagját, aki gabonakereskedésekben a legelső szaktekinntéyek sorába tartozik, hogy tájékozódhassunk erről a fontos és nemcsak a kereskedelmet, hanem a fogyasztás széles rétegeit is közelről érdeklő kérdéssről. Nagy Andor tőzsdetanácsos a következőket mondotta munkatársunknak:

— A gabona-határidőüzlet megszűnése óta a gabonakereskedelelem természetesen egészen más formákat öltött és új csapásokon halad. Hiába tagadnok meg a leghevesebb ellenzői is belátak, hogy egyedül a határidőüzlet az, amely szabályozza a gabonáárakat, számol az importparitással és lehetővé teszi árfejtahajtás nélkül a későbbi időre való vásárlásokat a malmoék és a fogyasztók részére. Alig szűnt meg az októberi buza forgalma, már vígan kötöttek áprilisi buzát annak idején, még pedig rendszerint megteleleően magasabb áron, ami érthető is, mert hiszen az arunak, további tárolása folytán, mankója volt, lapátolni is kellett, ami költséggel járt, kamatvesztéseget is involvált, azonkívül a raktárbert is kalkulációba kellett venni. Ezek az árkülönbségek mind a termelő javára váltak, mert hiszen tetszése szerinti későbbi szállításra adván el, természetesen megfelelően magasabb árat kötött ki magának. A kereskedő pedig, biztosítván hasznát a határidőpiacon, mindazokat a költségeket, amelyek a prompt átvétel és a későbbi szállítás folytán felmerültek volna, a termelőnek juttatta. Mindenki élvezte tehát a határidőüzlet előnyeit. A termelő tetszése szerinti időben adta el termékét, de a későbbi szállításra — mint mondtam — magasabb árat kapott, a kereskedőnek viszont nem kellett blanco spekulálni, hanem biztosított kis kereskedelmi haszonnal óriási kvantumokat is felvehetett, de ami a legfőbb előny volt, malmaink áruszükségletük fedezésére, ha úgy tetszett, az egész idényre elláthatták magukat.

— A gabonahatáridőüzletnek e sok előnye mellett sem érkezett el még azonban az ideje a határidőüzletnek és teljes egészében való rekonstruálása nélkül nem is kívánatos ez, sőt veszélyeket is rejthet magában. Ezért történt, hogy a későbbi szállításra kötött buzaeladásokból sokan a határidőüzlet egyik nyulványára vétek ismerni, bár tévesen, mert a határidőüzlet ismerve az egyenlő minőség, kerek kvantum és egyforma szállítási határidő. De az ilyfajta üzletkötések elszaporodása és rendszeresítése méltán kelthette fel mégis az illetékes minisztériumok figyelmét és amidőn ez a tőzsdetanácsal közöltetett, a tanács nagyon helyesen, késedelem nélkül intézkedett, megtiltván a kenyérmagvak későbbi szállítására vonatkozó kötések, mert ha, újból hangsúlyozzuk, hiányzott is a határidőüzlet említett különböző ismérve, kétségtelen, hogy a hosszú terminusban benne volt a kenyérrágulás esélye és ronthatta a valutát, melynek ódiomát a tőzsdetanács természetesen nem vállalhatta és kellett, hogy ezt minden töle telhető módon megakadályozza. Amidőn tehát a tőzsdetanács ezen szigorú intézkedést életbeléptette, valóban nagyon helyesen cselekedett és utmutatással szolgált a hazai termelőknek és kereskedőknek. Ennek a rendszabálynak azonban csak akkor lesz eredménye, ha a tőzsdén kívül is eltiltatik a kenyérmagvaknak későbbi szállításra való kötése, nehogy a tőzsdén kívül álló termelő vagy kereskedő ilyen káros, közérdek ellen való üzletet köthessen. Eppen ezért indítványoztam, hogy a tőzsdetanács intézkedésén felül a miniszter országoszerzte tiltsa el az ilyfajta eladásokat. Ugy vagyok értesülve, hogy a közéletmezési minisztérium ezt helyesnek találta és az eltiltás meg is történik.

A német gazdasági nyomor a többi államokra is áttérjed

Hermann Pachnicke dr. német birodalmi képviselő nyilatkozata a Rajna-vidék megszállásáról

Bécs, január 17.

(A Pénzvilág bécsi munkatársától.) Néhány napig Bécsben időzött a német birodalmi gyűlés ismert nevű tagja: Hermann Pachnicke dr. képviselő Bécsi tartózkodása alkalmával A Pénzvilág bécsi munkatársa felkereste, hogy nyilatkozatot kérjen tőle a Rajna vidékének megszállásáról, annak várható következményeiről és a német nép magatartásáról és álláspontjáról. Pachnicke képviselő készséggel állott rendelkezésünkre és kérdéseinkre a következő nyilatkozáttal felelt:

— Poincaré elérte célját. Keresztülvitte, amit oly régen tervezett, behatolt a német gazdasági élet szívébe. A Rajna keleti partján, ahol mostan franciák és belga katonák tolonganak, olyan szénkincsek vannak, amelyek ezer esztendőre elegendők. A Ruhr-vidéki bányák összes termelésének 57%-a ugynevezett zsiros szén, amelynek fűtési képessége messze túlszárnyalja az összes többi szénfajtát. Azonkívül 30% ugynevezett gázzsén, 13% pedig közönséges szén. Német szorgalom helyezte üzembe ezeket a bányákat, német erő használta ki őket. Most azonban Franciaország ellenőrzést akar gyakorolni és ezáltal a világ szénpiaca felett való uralmat akarja a maga számára megszerezni. Teljesen a franciák önkénykedésétől függ, mennyi szenet tartanak meg maguknak, mennyit bocsátanak a német ipar és a német családok tüzhelyeinek rendelkezésére és milyen áron adják a Németország rendelkezésére bocsátott szenet. A franciák eddig olyan brutálisan viselkedtek, hogy el lehetünk készülve a legrosszabbra.

— Nem a jelen eseményei fognak ebben a kérdésben dönteni, hanem a jövő, nem egyetlen állam helyzete, hanem a francia cselekedetek által előidézett hangulat az összes többi államok és népek körében. Súlyos felhők tornyosulnak, olyan felhők, amelyek igen könnyen vihart okozhatnak. A hatalmak új csoportosulása már megkezdődött. Franciaországot csak Belgium és Olaszország támogatják, ellene van azonban az egész világ.

— Felmerül azonban a legfontosabb kérdés, mitévő legyen Németország. Nem elég az, hogy telesírjuk a világot. Franciaország azt hiszi, hogy elég bennünket fojtogatnia kezdeni, mire mi azonnal tárgyalásokba bocsátkozunk. Nos nekünk nem szabad ezt a hiedelmet cselekedeteinkkel megerősíteni. Van még eszköz arra, hogy Franciaország akcióját háborus eszközök igénybevétele nélkül visszautasítsuk. Azoknak a bányáknak a munkásai, amelyek immár francia ellenőrzés alá kerülnek, könnyen megszüntethetik a munkát, vagy legalább is olyan mértékben korlátozhatják, hogy a várt eredmény elmarad. A hivatalnokok megtagadják az idegenek parancsainak teljesítését. Németország visszahívta párisi követét, kiadhatja azonban az utlevelet Franciaország berlini követének is és bezárhatja a kaszányák és gyárak kapuit az itt időző ellenőrző hivatalnokok előtt. Németországnak módja és alkalma lesz még arra, hogy eldöntse azt, mely rendszabályokat akarja megvalósítani az elmondottak közül. Meg kell mutatnunk, hogy egy 60 milliós nép nem engedi magát elnyomni. Végre meg kell történnie a döntésnek. Talán már így sokáig késett. Ha a dollár még tovább emelkedik, a márka pedig tovább esik és magával rántja a frankot is, úgy a gazdasági nyomor olyan nagy lesz, a többi államokra is oly nagy mértékben kiterjed, hogy a károsultak immár nem fognak megelégedni arról, hogy egyszerűen papírosan protestálnak. Ekkor majd Anglia és Amerika is erősebb szavakat fognak találni és mivel népeiket további károktól meg akarják óvni, követelni fogják, hogy Franciaország hagyjon fel a kalandor-politikával és bocsátkozzék tárgyalásokba.

— Egyesek azt várják, hogy az érdekelt államok munkásai már előbb be fognak avatkozni. Én ezt nem hiszem, gyengének tartom a munkásság internacionáléját. A munkásmozgalom nem elég erős, mivel nem egységes. A szociáldemokraták szemben állanak a kommunistákkal és a két frakció egymást akarja megfojtani. Bizonytalan, hogy ez a helyzet meg fog változni. Semmi esetre sem szabad azonban a munkások akciójához túlzott reményeket fűzni. A német birodalmi kormánynak aktív politikát kell kezdenie és az összes német pártoknak a kormány mögé kell csoportosulniuk. A kormánynak meg kell mutatnia az utat, a pártoknak pedig követniük kell ezt és be kell bizonyítaniuk, hogy az állam érdeke mellett minden pártérdek eltörlődik és a pártelleniték megszűnnek. Csak így lehet Németországot megmenteni és a német birodalmat újra felépíteni.

Beszélik...

*

Ma megállott a tőzsde órája, nekem meg sürgős dolgom volt, elhatároztam, hogy megigazítom a magamét. Nosza, megyek, megállítom az első embert, hogy megkérdejem, hány óra. Pontos dolog ezt most tudni, hogy egy óráig kitolták a tőzsdéidőt, s kettőre tették a söprést.

Éppen ott találom Fodor Oszkárt, amint kirohan a telefonfülkéből, ahol leadta a kurzusokat a Magyar Hírlap-nak. Tőle kértem, hány óra van:

— Elkéstünk, a Balogh az oka, — felelte és elrohant a kulisz felé.

No nem baj, gondoltam magamban, megkérdezem Nagy Andort, aki éppen itt jön, átsétált egy kicsit a gabonatőzsdéről, megnézni, mi az újság. Meg is kértem, mennyi az idő?

— Az teljesen mindegy, — felelte, — minden határidő egyformán tilos.

Nos, nem vitatkozom. Éppen itt jön Munk Péter. Ő is tőzsdetanácsos, majd ő megmondja.

— Hány óra van, tanácsos ur?

— Nem nyilatkozhatom — mondja, — most jövök az ülésből.

Ifjabb Hegedűs Sándor rohan erre. Na, ő csak megmondja:

— Mindegy, egészen mindegy, — válaszolja letörtten, — én már nyitáskor eladtam és azóta fölmeleg minden.

Egy pillanatra Wertheimer Adolf megy el mellettém. Talán ő. Megkérdelem. Már válaszol is:

— Miért tölem kérdi? — mondja. — Kérdezze meg talán a Hitelbanktól.

Nágel Pál talán inkább megmondja.

— Hány óra van?

— Egészen mindegy. Majd megveszem és középáron elszámoljuk.

Már tovább is megy, már meg is veszi, csak szeretném tudni, hogy mit.

Hofman Gusztáv éppen tanácskozik valakivel. Neki csak tudnia kell, ő mindent tud.

— Kevesebb, mint a hogy mondja, — feleli. Soha semmi sincs annyi, mint amennyire mondják.

Nos jól van, Hofman megkontreminalja még az időt is. Megkérdelem Halász Lajost:

— Hány óra van?

— Annál sokkal több, jóval több. Folyton emelkedik.

Éppen itt jön Ereky Károly.

— Hány óra?

— Majd megkérdelem Jókay-Szilágyitól. Vagy kérdezze meg a bankoknál. Az idő pénz. — így hát biztosan önálnak van.

Arra jön az egyik Faludi. Isten látja a lelkemet, ha tudom, hogy melyik.

— Kérem, doktor ur, hány óra van?

— Ön összetéveszt engem a Jenővel. Így volt ez tegnap is. Jön valaki és kér tőlem négy kötés Dunaharaszti. Azt mondja, hogy megígértém: pedig nem én voltam, hanem a Jenő.

Gondolom, megkérdek egy régi embert. Éppen itt van Fischer Marcell.

— Hogy áll az idő?

— Egészen mindegy — mondja, — adja el.

Ezzel se értem el semmit. Talán Szomaházy tőle is megkérdelem:

— Hány óra van?

— Az a kérdés, hogy *prolongálva van-e?* Mert akkor teljesen mindegy. Csak a különbözőzetre játszik az ember.

Nála sincsen sikerem. Talán majd Katona Béla.

— Kérlek, mondom neki, hány óra van?

— Hát már ezt is én mondom meg? — feleli.

Itt jön Dacsó Emil, ő csak tudja.

— Kérem, szívesen megmondanám, de nem lehet. A megállapodás szerint csak Bari dr. adhat felvilágosításokat.

Nagyot gondolok és odamegyek Salamon Andorhoz.

— Hány óra van?

Udvariasan válaszol:

— Miért kérdi ezt éppen tőlem, s miért nem egy angol-magyartól? Nem, kérem, óvatosnak kell lenni. Róna Lajostól is megkérdelem, hány óra?

— Egészen mindegy. Zoltán-utca 12. Reggeltől estig ott tárolok.

Végre is odamegyek Serényi Gusztávhoz.

— Hány óra van, kérem?

— Hogy hány óra van? — mondja, — ez világnézet kérdése. Ön azt hiszi, hogy az, ha most dél volna, haussmomentumot jelentene. Valóban, az ábra azt mutatja, hogy a középárfolyamok a közép-időben alakulnak ki. A budapesti tőzsdének azonban

az a hibája, hogy a mi árfolyampolitikánk nyugat felé igazodik, pedig kelet felé kellene tájékozódnia. Musztafa Kemal basánál van ez idő szerint a helyzet kulcsa; már pedig kelet felé mindig nagyobb az idő, mint nyugatra. Nem az a kérdés, hogy ebben a pillanatban itt nálunk hányat ütött az óra, hanem hogy a nemzetközi helyzetben mikor jön el a mi időnk. Én nem hiszem, hogy az idő pontos megállapítása stabilizálni tudná a koronát és ezzel leegyszerűsíthetné a tőzsde hullámlásának változatosságát.

Még tovább hallgattam volna, de nem lehetett Söpröni kezdtek, két óra volt.

Jogerősen elítélt árdragítók

Egerben a múlt év novemberében Pók Lászlóné hentesmester a sertéshúst 200 koronával mérte a hatóságilag megállapított 160 koronás árral szemben. Az uzorabíróság 14 napi fogházra és 1000 korona pénzbírságra ítélte el. A Kuria ezt az ítéletet helybenhagyta.

Löwinger Sándor miskolci bérkocsis három ízben is többet követelt utasaitól a megállapított taksánál. Ezért elítélték hathónapi fogházra. A Kuria helybenhagyta az ítéletet.

A vasból készült huszfíléresek gyűjtötte vaszorgalommal Roth Jenő ügynök és amikor egy nagy kézibőrdőre való együtt volt, elutazott Putnokra és ott két emberrel átvitette a bőrdőrt, mely kerek 90 kilogrammot nyomott, a cseh megszállás alatt levő Sajópüspökire. A határrendőrségünk az onnan visszatérő két napszámostól tudta meg az érdekes csempészeti esetet. A rendőrség most már éber figyelemmel leste Roth visszaérkezését. Alig néhány nappal később sikerült Rothot a határátlépésnél letartóztatni és Budapestre hozni. A bíróság egyhónapi vizsgálati fogság után óvadék mellett szabadlábra helyezte. Pénzcsempészség miatt négyhónapi fogházra és 20.000 korona pénzbírságra ítélték el. A Kuria helybenhagyta az ítéletet.

Két miskolci árdragító ügye foglalkoztatta a Kuria. Macsuga Istvánné piaci árus 1921 novemberében 20 dekagram zöldséget 10 korona helyett 12 koronát kért. A bíróság egy heti fogházra és 2000 korona pénzbírságra ítélte el. — Király Bernátné hasonlóan cselekedett. Őt is egy heti fogházra és 500 korona pénzbírságra ítélte el. A Kuria mindkét esetben helyben hagyta az ítéletet.

Deutsch Izrael egri kiskereskedő 50 darab tojás adott bizományba Bagyi Józsefnének hat koronás áron. A megállapított ára a tojásnak, 1921 januárjában öt korona volt. Bagyiné hét koronával adta el a tojásokat. A bíróság Deuschot 1400 korona és Bagyinét 600 korona pénzbírságra ítélte el. A Kuria 3000 korona illetve 1500 koronára emelte fel az ítéletet.

Muskovits Istvánné saját termésű szilváját mérte ki a székesfehérvári piacon szeptember 16-án 50 koronával kilónként. El is ítélték árdragítás miatt négy napi fogházra és 500 korona pénzbírságra. A Kuria helyben hagyta az ítéletet.

Németh György máv. fékező, Pócs Erzsébet és Ecker Teréz tojásokat akartak kisebb mennyiségben Sopronmegyéből Ausztria által megszállott községekbe átsempészni. A soproni uzorabíróság árdragító visszaélés miatt elítélte Némethet és Pócsot egy-egy hónapi fogházra és 1000–1000 korona pénzbírságra, Eckert pedig egyheti fogházra és 600 korona pénzbírságra. Kappel Józsefné, aki 10 kgr. kolbászt akart kivinni, kétheti fogházra és 500 korona pénzbírságra és végül Szeiffert Béla vasúti kaluzt, aki négy libát akart exportálni, három hónapi fogházra és 1000 korona pénzbírságra. A Kuria Németh ítéletét leszállította háromheti fogházra és 1000 korona pénzbírságra, Pócsot helybenhagyta, Kappelét leszállította 10 napi fogházra és 500 korona pénzbírságra, Szeiffertét szintén leszállította nyolcnapi fogházra és 500 korona pénzbírságra.

Ezüst evőkészletek

Üzlet, üzlethelyiség, iroda, lakás és ingatlanforgalmi vállalat, a főváros legrégibb és legmegbízhatóbb vállalata

HUSZÁR A.

Budapest, V., Zrínyi-utca 1., Gresham-palota. — Telefon 81-08.

TELEFON: 18-08.

HUNGÁRIA CASINO

DEMI SEC

Butor

olcsó, szolid
kiszolgálás mellett
kapható

Gáspár

butoráruházban. Budapest, Baross-u. 9. Vidékre csomagolás.

Ereký a főváros üzempolitikájáról

„Budapest székesfőváros üzeleinek feltétlenül vezető szerepet kell játszani“

E sorok szerény írója a főváros pénteki közgyűlése után örömmel veszi kezébe a ceruzát, hogy visszaemlékeztesse a zolvasót az időkre, amikor néhány év előtt az ismeretlenség titokzatos homályából kilépett Ereký Károly és egyenesen a közéletmezési miniszteri székbe ugrott. Kevesen ismerték csak az írásait, de azok már akkor láthaták nem minden-napi értékeit. Amikor azután a politikai színpadra lépett és tulzón éles színű koturnust huzott, anti-szemita vezér lett, sok gyűlöletet váltott ki. És engedtessek meg e sorok szerény írójának, hogy emlékeztessen rá: *A Pénzvilág* hasábjain és egyéb lapokban is megpróbáltam a politika sminkje nélkül elképzelni Ereký Károlyt, akiben a nagy publikum előtt még hosszú ideig maradt rejtve az antiszemita politika mögött az igazi érték. Évek során sok olombetűben és sok mellékmondatban juttattam el hozzá elélegét annak a tapsnak, amelyet a pénteki közgyűlésen egyaránt megkapott *Bárcs* Marcellól, *Gáspár* Fülöptől és *Csilléry* Andrástól. Ime elérkezett Ereký Károly ahhoz az időhöz, amikor letörülhetette a politika sminkjét, sámfára üthette Istóczy Győző koturnusát, s azt hiszem, belekerült a komoly érvényesülés egyenes vonalába. Nem kellett egyebet tennie, mint olyan beszédet mondani, amely ennek a városnak minden polgárát egyenlően érdekli. Azt kell hinnem, hogy határvonalat huzott Ereký a főváros politikájában, határvonalat a korszak után, amely csak oktalanságot, káros és veszedelmes elhamarkodottságot és sok, sok fájdalmat, méltánytalanságot termelt. A főváros üzeleinek adott új programot, amelynek lényegét magának Ereký Károlynak szavaival reprodukáljuk az olvasó előtt.

(p. b.)

„Nem vádoló“ ...

— Én nem vádoló senkit. Nem vádoló a tanácsot, nem vádoló a régi közgyűléseket, mert Budapest olyan rohamosan fejlődött, hogy a fejlődés alatt tényleg nem lehetett ideje a főváros tisztviselői karának és a közgyűlésnek arra, hogy üzemszervezésekkel és általános üzempolitikával foglalkozzék. Óriási átalakulások akadályozták meg a főváros intézményeinek és üzeleinek fejlesztésével párhuzamosan az általános üzempolitika és üzemorganizáció kifejlődését. Hiszen a detailok olyan nagy munkát adtak, hogy ezzel volt elfoglalva az egész tisztviselői kar és az egész tanács. *A mulat tehát nem igen okolhatjuk mulasztásért.*

— De végeredményben azt már bizonyos fokig rossz néven veszem a tanácstól, hogy amikor két esztendő óta állandóan ostromolják a közgyűlés tagjai, hogy az üzemekkel csináljon valamit, nem történik semmi ezen a téren, pedig nem rosszakaratulag közeledünk az üzemekhez, csak azt kívánjuk, hogy *lássunk már egyszer üzemi politikát.*

— Én nem kicsinyeskedő szándékkal foglalkozom ezekkel a nagy problémákkal. Az én meggyőződéseim az, hogy *Budapest székesfőváros üzeleinek feltétlenül vezető szerepet kell játszaniok,* viszont bennünk pedig megvan erre az akarat és ezt az akaratot szuggerálni fogjuk a tanácsnak is.

Milyen legyen a főváros üzempolitikája?

— A községesítés mellett vagyunk-e, vagy a mellett, hogy a főváros adja ismét magánkézbe az üzemeket, ez az első kérdés. Én a magam részéről a mellett vagyok, hogy *a város üzelei maradjanak továbbra is közüzemek.*

— Két elv áll egymással szemben: A magántőke csak azért vállalkozik normális körülmények között valamely vállalkozásra, mert a tőkét hasznosan akarja befektetni. Ha például egy cipőgyárat alapít valaki, *nem azért alapítja azt, hogy a közönségnek legyen cipője, hanem, hogy a saját tőkét hasznosítsa.* Az azután természetes, hogy a közönség érdekeit igyekszik igen jól kiszolgálni, mert különben nem veszik meg a cipőit. Ezzel szemben a *köz-ségi üzemeknek az az alapelve, hogy a közönség érdekeit kiszolgálják.* Ha például egy gázgyárat létesít valamely község, akkor a főcél az, hogy a közönség érdekeit kielégítsék és csak másodlagosan feladja a gázvárnak, hogy a tőkének is megadja a kamatiát, mert ellenkező esetben nem kap további tőkéket az investíciókra.

— A differencia tehát ott van, hogy *a közüzemek egyenesen a közönség érdekeinek a kiszolgálására alakulnak, de fanelemmel vannak a tőke érdekeire is, a magánvállalat pedig a magántőke hasznosítására alakul, de fanelemmel van a közönség érdekeire.*

Nyilvános elszámolást

— A városi üzemi politikában az alapelv az lehet csak, hogy *elvéleg a közüzemek mellett vagyunk,* mert a közüzemek nem a tőke hasz-

nát nézik elsősorban, hanem a közönség érdekeit. Miután azonban a szabadverseny a főváros monopolisztikus üzeivel szemben nem érvényesül, arról, hogy a fővárosi üzemek jók-e, csak egy módon győződhetünk meg: *a nyilvános elszámolás útján.* És itt hiába hivatkoznak nekem nagy üzleti titkokra. *Micsoda üzleti titkok lehetnek a gázgyárnál, a villamosüzemnél és a többiekénél?*

— Végeredményben csak azt az elvet akarom leszögezni, hogy a főváros üzeivel, ha azt akarjuk, hogy boldoguljunk velük és oda tudjunk állni velük Budapest közönsége elé és meg tudjuk motiválni azt, hogy az üzemek miért létesítették annak idején, ehhez az szükséges, hogy ezeknek az üzemeknek a teljes szerkezetét és teljes statisztikáját, jövedelmezőségi számításait és kalkulációit tisztán lássuk.

Az üzemek és a vásárpénztár

— A második politikai kérdés, hogy mi történjék nagy üzeinkkel, amelyeknek az évi forgalma a mai rossz koronánkban kifejezve több milliárdokat tesz ki és ezen milliárdokat forgató üzemeknél nincs centralis vezetés.

— Egyetlen helyes megoldás van, amit az élet is igazolt már. Tessék megnézni a száznegyven, százötven részvénytársasággal dolgozó nagybankok üzeit. Ezek mind önálló független üzemek. A nagybankokkal való kapcsolatauk nincs nekik hátrányukra, leszámítva azt, hogy néha személyes antagonizmusban vannak a direktorok és a nagybankok igen jól tudják vezetni az üzeiket. Ha tehát a fővárosi üzemeknél bizonyos centralizációt akarunk, nincs más megoldási mód, mint hogy a főváros bankjában, a vásárpénztárban legyen minden üzemnek a folyószámlája és ott a vásárpénztárnál levő folyószámláknál befolyó pénzből egyik üzem a másikat szutenálja.

— Ettől meg vannak ijedve az üzemek, mert azt mondja például a gázgyár, hogy tőlem elveszi a kenyérgyár, vagy egy másik a pénzt. Hát ez tévedés. Ha valamely üzem főlsége befolyik a városi központi pénztárba, ahol nagy nápaszemmel ülnek a régi jó pénztárosok és ha az egyik üzem pénzt itt kintalják a másik üzemnek, akkor természetesen hátrányos helyzetbe jut a iól vezetett üzem a pazarló üzemmel szemben. De a modern bankoknál ez az eset nem fordulhat elő. Tessék csak megnézni, ha én beteszek a folyószámlámra valamelyik banknál százezer koronát és rögtön a szemem láttára odaadják azt másnak, én nem félek és nem törődöm vele, mert nekem sem az fontos, hogy mennyi pénz van a bank kasszájában, hanem az, hogy milyen összeg van a folyószámlámon a javamra írva.

— Illyen értelemben gondolom én az üzemek pénzügyi központosítását és akkor nem fog előfordulni, hogy az egyik vállalat az egyik bankból a másik vállalat a másik bankból tartja a pénzt és mindegyik külön szabad kölcsönökért és külön szabad a központi pénztárba szolgáltat. Ha financiálisan egyesítjük az üzeinket, akkor könnyebben fogjuk a főváros üzeit vezethetni.

Külföldi tőke

— Ami végül a közgyűlésen benyújtott határozati javaslatomnak a legnagyobb aktualitást adja, az, hogy *bizalmat gerjesszünk úgy a külföldi, mint a belöldi tőkések körében a fővárosi üzeiméi iránt.* Ha meg akarjuk kimélni a székesfőváros közönségét a külföldi kölcsönök rémséges terhétől, akkor új investíciókat kell létesítenünk és ezen új beruházásokkal olyan nagy megtakarításokat kell elérnünk, hogy ezen megtakarítások fedezzék a külföldi kölcsönök kamatait és törlesztő részleteit. Ha mi nyilvános elszámolások alapján hivatkozni tudunk arra, hogy Budapest mintaszerű üzeim megfelelnek a közgazdasági, szociálpolitikai és kommerciális alapelveknek, akkor senki sem fog többé süttogni, hogy a fővárosi üzeim rosszul vannak vezetve és a közönség bizalommal fogja rendelkezésünkre bocsátani a beruházásokhoz szükséges tőkéket.

Báli cipők és egyéb különlegességek
Very Well cipőház. Rákóczi-ut 1. sz.

LUKÁCS VILMOS és FIA
tőzsdeügynöki és bankbizományi iroda
BUDAPEST, V., BANK-UTCA 5. FÉLEMELET
TELEFON: 129-30 és 39-11.
TŐZSDEIDŐ ALATT: 158-32.
Sürgőnycim: LUKÁCSFIA BUDAPEST.
Értékpapírok vétele és eladása.

A TŐZSDE GALÉRIÁJÁBÓL

Magaziner Jenő

Simán hátrafésült fekete haj, magas homlok, keskeny arc, kemény profil, mélytüzű, melegfényű barna szem, borotvált áll, keskeny ajak, melyen csak ritkán játszadozik mosoly: e pár jellegzetes vonással máris meg lehet rajzolni Magaziner Jenő arcát. Fölényes, biztos megjelenése, választékos eleganciája, amelyben nem is a francia, hanem az angol izlés az uralkodó vonás, azután már éppen úgy elárulja igazi európeér voltát, mint gondolkodása és modora. A budapesti tőzsde népszerű és régóta becsült tagja, aki kimagaslik intelligenciájával, nagy koncepciójával és a társadalmi érintkezés formáságainak finomságával a pesti tőzsdelátogatók átlagából. A tőzsde „arbiter elegantiarum”-a izlésben és üzleti gondolkozásban egyaránt. Az az angolos fölény, amely minden mozdulatából kiárad, az az angol komolyság, amely minden tőzsdei akcióját jellemzi, nem adoptáció, hanem vérré vált vér benne.

A budapesti tőzsdének — és magának Budapest polgárainak — ama kevés tagjai közé számíthatja magát, akik Budapesten születtek.

Régi pesti patricius család származottja, aki még a nyolcvanas esztendőök szolid Pestjének légkörében nevelkedett és az új Potemkin fővárossal, annak lázas, spekulációs kedvével semmi közössége már. Konzervatív időkben, konzervatív milienben nevelkedett és nemcsak most, negyvenhat esztendőös korára, de negyedszázaddal ezelőtt is, amikor először lépte át a budapesti tőzsde (akkor még Mária Valéria-utcai gabonacsarnok) küszöbét, ezt a fölfogást vallotta magáénak.

Kereskedelmi szakképzettségét Drezdában nyerte és a szászok tiszta erkölcsű fővárosában tette le az érettségi vizsgát, hogy utána rövidesen — a katonai önkéntesi év letelte után — Franciaországban és Angliában kószoljon bele a gyakorlati életbe. Több, mint egy évtizedig dolgozott a világhírű Dreyfus-cégnél, ahol mint volonteur ült le íróasztalához, majd amikor nemcsak nyelvben, de gondolkodásban is el-sajátította már az igazi angol szellemet, egyik angol barátjával tőzsdecéget alapított Londonban. A világháború kitörése azonban nemcsak az európai egyensúlyt, hanem az ő cégét is fölbitorította és a világégés katasztrofális forgatagja közel tíz esztendő előtt végleg hazaröpítette Magaziner Jenőt is.

Pedig Albionban — nemcsak a ködnek, de a beesületes, nagy koncepciójú üzleti világnak honában — ekkor már Magaziner Jenőnek és cégének őszinte, nagy becsülete volt. Többek között bizalmi embere volt a Seligman-Brothers világhírű amerikai state-bankersnek, akiknek tudvalevően állami engedélyük van amerikai pénz nyomására, illetve kibocsátására. Az ő megbízásukból utazta be a Jöremény-fokot, éppen úgy, mint Dél-Amerikát és három világrészben szervezte meg az agilis magyar

kereskedő az angol-amerikai világcég üzleteit, Franciaországban, amelyet keresztül-kasul járt be, ugyancsak angol megbízásból, angol gyarmatok gyémánt- és aranybányáinak részvényeit helyezte el ezer- és ezerszámba. Aztán jött a világháború... A gyönyörű carriére vonala megtört és Magaziner Jenő a ma káprázatos álmoknak tetsző valóságból idezuhanat vissza Budapest kicsinyes légkörébe.

A londoni tőzsde után — a budapesti tőzsde! Nem, óh, egyáltalán nem póz az a fanyar mosoly, amely ajka körül játszadozik, amikor a Szabadság-tér zsivajos termének küszöbét átlépi. Hiszen zsivaj, élénkség, lázas munka, mindez megvan a londoni tőzsdén is. De a kettő között egy óceán fekszik, nemcsak földrajzilag, hanem szimbólikusan is. Amikor először igyekezett a londoni tőzsdére, az angol Cerberus szalutált jegye előtt és ő zsakettben és cilinderben lépett be a Throgmorton-street kapuján. A következő pillanatban azonban cilindere már átrepült a Bank of England elé. Az angol tőzsdén így tréfálják meg az új vendégeket, akiknek cilinderjével baise-ballt játszanak a pénz világának óriás gyermekei. Így repült át két utcán is Magaziner Jenő cilindere a tőzsdei főbejárati pillanatában, hogy egy perc múlva már kivasalva vissza is hozza a tőzsdei teremszolga és az ifjú magyar bankár ettől kezdve fontsterlingek ezreiben és ezreiben köthessen üzletet a londoni tőzsdén.

Ugyanabban a cilinderben és ugyanabban a zsakettben jelent meg először a Szabadság-téri tőzsdeteremben Magaziner Jenő, de sem ő, sem zsakettje, még kevésbé cilindere nem találta itt azt a tőzsdei szellemet, amelyben Londonban élt. Londonban, ahol például három perc alatt New-Yorkkal a legnagyobb árbitrázs-üzleteket bonnyoltották le kábel útján és e három perc elegendő volt ahhoz, hogy New-York Londonnak megbízást adjon százezer font sterlinges vásárlásokra, hogy London e vásárlást keresztül is vigye és még mindig e három percen belül értesítse is a megbízás teljesítéséről.

London ma is még éppen úgy dolgozik, csak éppen Magaziner Jenő a pesti tőzsde kulturálatlan hangzsvájából, ökölvíadal-szerű tülekedéséből sóhajtván és nosztalgiaival gondol vissza a Themse-parti Stock-exchangere. Az angol tőzsdét nem hozhatta ide magával, de korrektségét és megbízhatóságát, azt igen! És bizonyos, hogy ennek köszönheti előkelő bankösszeköttetéseit és azt a megbecsülést, amellyel a budapesti tőzsde legöregebb és legifjabb tagjai egyaránt adóznak neki és cégének.

RÓNA LAJOS BANKÜZLETE

ZOLTÁN-UTCA 12., FÖLDSZINT

FEHÉR FERENC látzer- és fotó-szaküzlete
Múzeum-körút 2-7. a régi Nemzeti Színház felkén.
Zeiss Funktal szemüvegek!
ZEISS és GOERG prismás látcsövek, fényképező gépvétel, csere-eladás.

Siklós Albertné és Hlavács Erzsébet
Iparművészeti iskolája
Budapest, VI., Ó-utca 8., II. emelet 12.

Szük a tőzsde

Sürgősen tágitani kell a termet — Ideiglenes üzletlebonnyolítás a folyósókon

Annak idején, amikor Alpár mester tervei szerint felépítették a szabadságtéri gyönyörű tőzsdepalotát, a tőzsde vezetőségének ama tagjai is, akik valószínűleg tartották, hogy a tőzsde forgalma az idők folyamán hatalmas lendületet vesz, szinte bizonyosra vették, hogy a tőzsde termeiben *mindenkor* kényelmesen lehet majd lebonyolítani a forgalmat. Azok a termek ugyanis, amelyeket a gabonatőzsde és az értéktőzsde részére építettek, olyan hatalmas helyiségek, hogy amikor a két fényes lokalitást átadták a rendeltetésének, nagyon sokan túltágasnak tartották azokat. A háború előtti években tényleg minden tekintetben megfeleltek e helyiségek, sőt a gabonatőzsde is elég nagyban bizonyult, pedig, mint erre a régi tőzsdetagok bizonyára jól emlékeznek, abban az időben még fénykorát élte a magyar gabonakereskedelem.

Az értéktőzsde *szinte kongott akkor az ürességtől* és csak akkor költözött kis élénkség a hajlékba, amikor a gabonatőzsdén takarítási kezdtek és a gabonakereskedőknek a hosszú folyosón keresztül át kellett vándorolniuk a déli órákban az értéktőzsdére. Akkor kissé meglevenedett az értékpia, de a terem *negyedrészé is bőnek bizonyult* a reggel óta ott időzők és délben vendégként megjelent gabonatőzsdei tagok befogadására, akik a déli órákban tudvalevőleg az értéktőzsde termében folytatták a gabona határidőüzletet.

E „kényelmes” állapot elég hosszú ideig tartott, hiszen abban az időben is zavartalanul lehetett járni és kelni a teremben, amikor a háborúban ismét megnyitották a tőzsdét. A kommun bukása után azonban, amikor a legkülönbözőbb foglalkozású ágakból törtettek hatalmas számban a tőzsdére és amikor *valósággal fényképkiallítás jellegével bírt a teremnek az a része*, ahol a felvételért folyamodók neveit és fényképeit szokták kifüggeszteni, akkor — akkor egyszerre vége lett az idyllikus állapotoknak... Hetenként újabb és újabb embertömeg kezdett otthonossá lenni a tőzsde sima (?) parkettjén és mivel a felvételi díjak lényeges emelése, a felvételi kérelmek legszigorúbb elbírálása sem javított sokat a helyzeten, mert az özönlés nemcsak hogy nem szűnt meg, hanem egyre hatalmasabb mértékben erősödött, — a legutóbbi napokban, amikor az óriási árváltozások azokat a tagokat is a tőzsdére csábították, akik egyébként csak ritkán látogatták a tőzsdét, kétségtelenül konstátálható volt, hogy *viharos üzletmenet idején teljesen lehetetlen már a mozgás az értéktőzsde hatalmas méretű termében*.

Körülbelül 200 különféle részvényt kötnek ma az értéktőzsdén, mindegyik papír piaca körül, de különösen a forgalmasabb értékek kötésére fenntartott helyen olyan nagy a zsúfoltság, egy-egy „érdekesebb papír” árfolyama iránt annyira érdeklődnek, hogy nemcsak egyik piacról a másikra jutni képtelenség, hanem az *üzletek lebonyolítása is a legnehezebb*, mert *szinte lehetetlen feladatokat elé állítja azokat, akik azért mennek a tőzsdére, hogy az irodáikban, vagy a tőzsdén kapott megbízások tömegét elintézzék. A legnehezebb feladat a megbízások elintézése*, — mondottuk, — de azért természetesen el kell azokat intézniök a tagoknak, ami azonban csakis úgy lehetséges, ha egyáltalában nem törődnek azzal, hogy a megbízás teljesíthetése érdekében kifejtett emberfeletti fáradásuk közben, helyesebben ama cél érdekében, hogy egyik helyről a másikra juthassanak, összetapossák a cipőiket, letépi az óraláncukat és egy kis izelítőt kapnak abból, hogy milyen kellemes állapot az, ha a nagy tolongásban valaki egészen váratlanul, de egészen tisztességesen pardonos ütest kap — gyomrára...

A múlt héten például, amikor izzott a tőzsde és amikor olyan forgalmat kellett lebonyolítani, amilyen forgalomra mozgalmas időkben is csak ritkán volt példa, *szinte támoilyogtak az emberek, amikor fél három óra tájban kijöttek a tőzsde terméből*, és nemcsak az üzlet hevében részükre bőven juttatott ütések, hanem amiatt is sokat panaszkodtak, hogy a megbízások egész tömegét nem úgy effektuálták, mint ahogy lehetett, vagy akarták volna, mert *amíg odaérkeztek, ahol az üzleteket kötniök kellett volna, elszaladtak azok a kurzusok, amelyek alkalmasak lettek volna a megbízások keresztülvitelére*.

Hallottunk számos olyan megjegyzést is, hogy *viharosabb forgalom idején óriási anyagi veszedelem is jelent ez a tolongás*, mert ha például valaki üzletkötés közben véletlenül valamely hibát követ el, vagy az üzletkötés után egy pillanattal konstátálni kívánja, hogy a másik fél helyesen írta-e be a jegyzőkönyvébe a kérdéses üzletet, legalább fél óráig kell valakit keresnie, hogy ráakadjon. Ezek azonban már t. i., akik ráakadtak a keresetre, a szerencsés emberek közé tartoznak.

mert a rettenetes zsúfoltságban, az óriási kavardásban, az idegesen hadonászó, folyton ide-oda vándorló tömegben lehetetlen ráakadni, arra, akit keresnek.

Megnyugvással vette tudomásul ennél fogva a tőzsde közönsége az utóbbi napokban azt a hírt, hogy a tőzsde tanácsa, amely maga is napról-napra meggyőződhet arról, hogy *a terem befogadóképessége mindinkább szűknek bizonyul*, különböző újításokat tervez, hogy javítsa a helyzetet. A legújabb hírek szerint például az értéktőzsdére vezető folyosónak azt a részét, amelyben a ruhatár van elhelyezve, értéktőzsdei üzletek kötésére fogják átengedni és pedig olyan formában, hogy addig is, amíg a folyosó bal- és jobb oldali részét kibővítik, illetve a ruhatárt a folyosó bal- és jobb oldalán építendő új helyiségben fogják elhelyezni, a ruhatárt máshová telepítik, úgy, hogy azután a folyosón is lehet majd lebonyolítani néhány papírnak a forgalmát. Ez kétségkívül javít valamit a helyzeten, de miután ezen a folyosón legfeljebb két-háromszáz ember részére lesz csak hely, azonkívül pedig nagyon valószínű, hogy ez az újítás megnehezíti a terembe való bejárást és hogy 1923-ban is ismételtelen megnövekedik majd a tőzsdetagok száma, természetesen egyéb újításokat is szükségesnek tartanak a tőzsde tagjai.

Igy például elengedhetetlenül szükségesnek vélik azt, hogy azokat a páholyokat, amelyeket körülbelül két esztendővel ezelőtt állítottak fel a tőzsde termében, *mielőbb átalakítsák*, mert ma ezek a páholyok olyan nagyok, hogy ha másfél méterrel kisebbítik azokat szélességükben, akkor is kényelmesen megfelelnek rendeltetésüknek. Az üzletkötés lehetőségei tekintetében észlelt lehetetlen állapotokat azonban orvosolnák, mert az *igly nyert másfél méternyi területen a terem jobb- és bal oldalán is létesíteni lehetne egy folyosót, amelynek egyik oldalán jönnének, a másik oldalán pedig mennének az emberek*. Egy ilyen másfél méternyi széles folyosóra, valamint olyan kisebb szabadon járható utakra, amelyeken keresztül e másfél méternyi széles folyosóra lehetne jutni, feltétlenül szükség van, mert ahogy most állanak a dolgok, a tömegben keresztül csakis öklözés útján lehet tovább jutni a terembe.

Ötven folyosóra azonban nemcsak az üzletkötés megkönnyítése szempontjából, hanem abból az okból is mulhatalanul szükség lenne, mert a *mai mozaiki rendszer mellett például lehetetlen a telefonfülkékhez jutni*, már tudniillik azokhoz a telefonfülkékhez, amelyek a tagok részére vannak fenntartva, holott közöndomásu, hogy minden egyes tőzsdetagnak fontos érdeke, hogy üzletfelével gyorsan, késedelem nélkül közölhessen mindent, ami a tőzsdén történik. Az utóbb említett cél elérése érdekében azonban feltétlenül szükséges lenne a telefonfülkék számának lényeges szaporítása is, illetve több olyan állomásnak a létesítése, ahonnan fel lehetne hívni a különböző üzeneteket, mert ma néha több százan tolongnak egy olyan helyen, ahonnan a különböző számokat kérhetik.

Fievelmünkbe ajánlották azt is, hogy mindennapos eset, hogy *egy-egy piac körül százával állanak olyanok, akiknek ott semmi dolguk és akik csak csupán nézik: hogyan, milyen árfolyamon és kik kötnek üzleteket és ezzel a kibiceléssel módfelett megnehezítik azoknak a működését, akiknek el kell intézniök az orderék egész tömegét*. Erre vonatkozólag az a javaslat, hogy a mozgó titkárok mellett, *mozgó terembiztosokat is kellene alkalmazni*, hogy az egyes piacok rendeltetési céljuknak megfelelően az üzleteket kötő felek részére legyenek fenntartva. A „csupán érdeklődők” elterelése persze igen nehéz feladat, de ezzel is foglalkozniök kell az illetékeseknek, mert arról nem is szólva, hogy *ez egyike a legsürgősebb olyan problémáknak, amelyek megoldásra várnak*, a helyes megoldása egy-szerre és sokat javítana a helyzeten.

Rácz Géza

MAGYAR-AMERIKAI BANK R-T.

Központ:
Budapest, IV., Semmelweis-utca 2.

Tőzsdefiók:
V., Szabadság-tér 17.
(Tőzsdepalota)

Fiókok:
VII., Rombach-utca 16. szám
VI., Teréz-körút 47. szám
(Nyugati pályaudvar)

Affiliált intézet:
Erzsébetfalvai Takarékpénztár és
Kereskedelmi R-T., Erzsébetfalva

Amerikai mammut-vállalat Magyarországon

Az United States Lines rohamos térfoglalása

Az *United States Lines* az amerikai nemzet kedvence vállalkozása, melyet az amerikai kormány meglegette szeretete kísért fejlődésében. Nem pusztán hajózási intézmény, hanem az amerikai lüktető, aranyarban is óriási gazdasági életnek egyik főre, melyen keresztül a háboruban elgyengült európai gazdasági életnek vérbőséget, eleven és alkotásra készítő energiát nyújt, hogy a világrészek s ezen belül a nemzetek közötti gazdasági, kereskedelmi egyensúly ismét helyreálljon.

Az *United States Lines* további fejlesztésében is megnyilvánul ez a törekvés. Ujabb és újabb gazdasági érdekszállak bekapcsolását figyelhetjük meg, melyek az U. S. L. hálózatát olyan sűrűvé és mindenütt elfutó hatalmas rendszerre építik, mely az Észak-Amerikai Egyesült-Államok egész gazdasági berendezkedésére reafektzik. Mondhatni, hogy nincs olyan gazdasági érdekeltsége, mely valamelyes módon be ne kapcsolódna az *United States Lines* intézményébe.

Amerika a hihetetlen, mesészerű méretek hazája. Amerikáról szóló könyvek forgatása újabb és újabb bámulatba ejt. Természetes erő rendkívülisége és az emberi energiák hatalmassága jellemzik az amerikai

Karig Vilmos, az *United States Lines* magyarországi szervezetének cégvezetője

csodákat. E kettő egyesülése tette Amerikát a világ leghatalmasabb államává.

Vállalkozási kedv, végrehajtási gyorsaság nyomán nőttek a szédületes felhőkareolók, nyitlak meg a kifogyhatatlan petróleumkutak, álltak az emberi szolgálatába a gigászi vízesések. Jóformán hetek alatt városok nőttek föl a földből, a városok közt rohanó vasutak épültek.

A pezsgő fejlődő ipari, kereskedelmi élet további expanziót követelt azonban, tengerentúli biztos összeköttetések megteremtésére vágyott. Ki is építette azt. A háború tanúságai is azt parancsolták, hogy a büszke és erős csatahajók támogatására a nagy amerikai nemzet rendelkezésére álljon egy nagy kereskedelmi hajóflotta. És a huszadik század harmadik évtizede Amerikában a hajópark lázas megteremtésének jegyében indult.

Rövid pár hét alatt együtt volt egy olyan gőzhajóstársaság, amelyet másutt évek és évek erőfeszítései szültek.

Oly nagy fontosságot tulajdonított az amerikai nemzet a hajóstársasága megteremtésének, hogy maga az Egyesült-Államok szerezte be a hajókat, maga a kormány a tulajdonosa a hajóegységeknek, hogy azt teljesen a maga részére és hasonlatosságára fejleszthesse.

Igy alakult ki az *United States Lines*, az Egyesült-Államok Vonalai.

E gőzhajóstársaság európai végpontjánul BREMENT választotta. E kikötő példás rendje, hihetetlen tisztasága, nagy befogadóképessége, szerencsés fekvése, amely szinte Közép-Európa kikötőjévé predesztinálta, legalkalmasabbnak látszott arra, hogy az amerikaiak e kedvence vállalatának végkikötője legyen.

Az *United States Lines* a hajóit ellátta mindazzal a berendezéssel, amellyel egy multimilliárdosai kényes követelményeinek eleget tehetett és azokkal az intézkedésekkel, amelyek a szegénysorsú utasok

elhelyezését az amerikai egyenlőség és demokrácia szellemében uriasítják. Eltörölte a nagy fedélközi együttaltatásokat és az utasait kajütökkel lepi meg; megszüntette a kaszárnyaszerű etetéseket és pincérekkel szolgált fel a legszegényebbeknek is.

Ezek hallatára az amerikaiak nemzeti öntudata és összetartozása áttért a tengerentúli utazásoknál is a hazáinak használatára. Diplomata, kéjutazó, kereskedő a közvélemény litása alatt az *United States Lines* acélóriásaira száll. Ennek viszont az a hatása, hogy a társaság, az óriási kereslet hatása alatt, újabb hajókat állít forgalomba. A jövő tavasz e tekintetben megépítéseket fog hozni. Az amerikaiak óriási méretek utáni vágya egy újabb kielégülést talál. Mammut-hajók szelik majd az Óceán vizeit a sáros és csillagos lobogó alatt.

Az *United States Lines* Európa minden államában berendezkedett. Magyarországi üzlete a Baross-ter egyik reklámtáblákkal beborított házában van. A magyar kormány felruházta a hajóstársaságot

A magyar korona szanálásának előfeltételei

Nyolc esztendő története ércben és papírban — Windisch Hermann, a Pénzüntézet Központ igazgatójának előadása a korona utjáról

Windisch Hermann, a Pénzüntézet Központ ügyvezetőigazgatója a Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesületében rendkívül érdekes előadást tartott a magyar korona pályafutásáról. Az előadás, melyet a nagyszámú közönség feszült figyelemmel hallgatott végig és meleg tetszéssel fogadott, egyike volt azoknak a tökéletes szakszerűséggel, pozitív tárgyismerettel megkomponált tanulmányoknak, melyek a komplikált jelenségek közötti összefüggést pragmatikus bizonyossággal fejtik ki. A Pénzüntézet tudósítója részletes tudósításban számol be az alábbiakban Windisch Hermann nagyértékű felolvasásáról, mely a mai valutalabirintusban valószínűleg utmutatóul szolgálhat mindenkinek, akit a magyar pénz nemzetközi vonatkozásai érdekelnek.

Az előadás gondolatmenete a következő:

A háború kitörése óta pénzünk, a magyar korona óriási változásokat mutat s a zürichi hőmérő szerint szerinti értékének most körülbelül ötszázad részére süllyedt. Ez letagadhatatlan tény: az elmélet emberei gondolkodnak a gyakorlat emberei keresnek rajta. Ha a pénzértéknek e kronológikus változásait végig kísérni, okait megvizsgálni akarjuk, hogy a jövőre hasznos következtetéseket vonhassunk le belőlük, legelőbb vissza kell pillantanunk a háború előtti korona fedezeti viszonyaira, az akkori pénzforgalom esökkenésére és megnövekedésére, mindennek előfeltételeire, a háborús és háború előtti korona helyzetére.

A békekorona ércfedezete

A monarchia aranyvalutájában tulajdonképpen az volt a helyzet, hogy az aranyon kívül kis mértékben ezüst is szolgált fedezetül. Törvényes fizetési eszköz volt a régi ezüst forint is, a bank pedig tartozott eleget tenni a papírpénzre nyomott ígéretnek, hogy „...törvényes érepenzben fizet budapesti és bécsi főintézetinél ennyit meg ennyit”. A monarchiában két milliárd korona volt forgalomban, s ennek a mennyiségnek kétharmad részéig kellett fedezettel bírnia. Tényleg azonban hatvan százalékig volt fedezet. A külföldi valuták paritása ebben az időben a következő volt: angol font 2.4, dollár 5, hollandi forint 2, márka 1.17, svájci frank 0.95 korona. Ennél valamivel többet ért a francia frank, kevesebbet az olasz lira. Ma a helyzet a következőképpen fest: angol font 11.500, dollár 2500, hollandi forint 1900, svájci frank 470, francia frank 180, lira 120 korona. Tisztában kell lenni azonban azzal, hogy a magyar pénzüntézetben súlyos elvi és nemcsak mennyiségi elváltozások következtek be, melyeknek okait érdemes tanulmányozni. Hiszen a valutakérdésben való tájékozódás igazi életszükséglet: mutatja az is, hogy a kávéházi konradok helyébe kávéházi valuta-tudósok léptek és ezen nem kell mosolyogni, mert a mai életnek ez a legnagyobb problémája.

Az a társadalmi konvulzió, mely a hanyatló valutával összefügg, az állandó zavartság, a reális kalkuláció nehézségei, melyek az üzleti műveletet valuta-spekulációvá süllyesztik, a takaréksági ösztön szűnetelése, a tökélekpőzódés elmaradása, az ennek következtében föllépő termelési zavarok velejárának a pénzérték leromlásával. De mi történt az Osztrák-Magyar Bank fedezetével? A monarchia területén forgalmazott két milliárd koronából Magyarországra körülbelül egy milliárd esett. Az első kérdés, mely bennünket érdekel, az, hogy milyen tényezőkből támadtak e változások? Pénzüntézetünk normális állapotában a forgalomban lévő bankjegyek és nemesfém-készlet közt bizonyos összefüggés állott fenn, nevezetesen, hogy a kibocsájtott bankjegyek mennyisége nem lehetett több az érckészlet kétszeresénél. Ezen belül is volt korlátozás: az adómentes kontingens alakjában, mely kétszáz millióban volt megállapítva. Valahányszor e készlet kimerülően volt, ez jeladásul szolgált a gazdasági élet számára, hogy a korlátozásnak milyen mértékét állítsák föl. Viszont a bankjegyszaporulat eszközei voltak a jegybank saját nyomása,

azzal a joggal, hogy magyar kivándorlókat is szálalithasson.

Az amerikai hajóstársaság letelepedése hazánkban nem közömbös esemény számunkra. Tudjuk, hogy a hajóstársaságok kereskedőket, vállalkozókat szállítanak első sorban és hogy ezek hozzák a vállalkozási tőkét és kedvet, amelyre éppen Magyarországnak, amely ezekben oly szegény, elsősorban van szüksége.

Pedlow kapitány az *United States Lines* „America” gőzösének utasa volt szeretetadományával. Megkérdeztük megérkezéskor, hogy miképp utazott az amerikaiak gőzösein:

— Az „America” gőzösein oly jó és finom ellátásban volt részünk, hogy a vendégeket olyannyira elkényeztető amerikai luxusszállodákban sem lehetne jobbat kapni. A hajó esendesen, rázás és himbálás nélkül fut, úgy hogy én, ki negyven év óta, jóformán minden társaság minden hajóján utaztam, mint tapasztalt utas, csak őszintén dicsérhetem e hajót.

a devizavásárlás és a bank által végrehajtott műveletek sorozata. A Jegybank jelzálogosztálya által folyósított kölcsönök nem terheltek a bankot; a bank lombard-üzlete abban állott, hogy fixkamatozású cimeletekre, valamint egyes vállalatok részvényeire árfolyamaik bizonyos hányadáig kölcsönt folyósított. A pénzüntézet nagy forrása a *valtőlesemítolási üzel volt*, mely nem finanszírozás jellegével bírt, hanem váltóvásárlást jelentett. Az áruváltó volt Ausztriában a bank váltótárcájának zöme és gazdasági művelet révén keletkezett a magyar parasztváltó is. Közös jellemvonása volt mind az áru — mind a parasztváltónak, hogy ellenértéke a gazdasági életben reális javakban volt meg, ami által a termelés folyásának szolgálatában állott. A bankóprést főleg a forradalom után hangulatkeltésre vették igénybe, akkor, amikor az az ostoba elgondolás érvényesült, hogy egy kimerült társadalomban tulmagas árakkal, fedezetlen bankjegyek kibocsátása által mesterséges vásárlási erőt teremtsenek. A kommunista gazdálkodás csak tetézte a bajokat, a román megszállás pedig, mely valószínűs hullarablás volt, milliárdos értékeket vándoroltatott ki. Az alkotmányos élet visszatérése után megint üzembe kellett venni a bankóprést: ekkor sem folyt minden tekintetben okszerű és eszményi gazdálkodás.

Amikor a koronának már nincs materiális értéke...

A bankóprést működésében a legjelentősebb szerepet mindenesetre a forradalom játszotta. A háborús kiadások már megszűntek, de a bevételek is: a bankóprést fedezt mindent, a papírpénzzel inflációs politika folyik, amit a proletárdiktatura csak fokoz a maga pénzhamisításával, ezzel az otromba népesalással. A forradalom után következnek a kényszerkölcsönök, az állami szolgáltatások; ekkor a bankóprést már csak a *hiányokat pótolja, a szoros értelemben vett infláció szűnőben van*. Ma is ott tartunk, hogy az államháztartás egyensúlyának elérésére törkésünk és valuta-védelmi intézkedésekkel akarjuk elejét venni a pénz további romlásának. Erre való pl. a Devizaközpont felállítása, mely a pénz mesterséges leromlását van hivatva megakadályozni.

Állapítsuk meg tényként, hogy a forradalmi bankjegyek fedezete már minimális volt, materiális értéke a koronának ekkor már nincsen. Forgalmi értéket az ad neki, hogy idebent kényszerárfolyama van, a külföld pedig azért értékeli, mert magyar árut lehet szerezni rajta.

Egy állandó deficit, fizetési mérlegünk passzivitása és végül a jóvátétel Damoklész-kardja — ez a hármastényező, melyek közül egy is elég arra, hogy pénzértékünk szanálását problematikussá tegye, kizárta, hogy papírkoronánkat hosszabb időre állandósítsuk. Viszont károsnak tartanék oly törekvéseket, melyek a korona mesterséges felhajtását céloznák. Mert ha a külföldi spekuláció észreveszi, hogy ily tendencia érvényesül, előbb felhajtja koronánkat, majd elfordul tőle, ami súlyos gazdasági krízist idéz elő.

A mai helyzet fenmaradása semmiesetre sem kívánatos. Hogy mit kell tennünk? Válaszom ez: *mindenáron meg kell akadályozni a valuta további leromlását*, vagyis bizonyos stabilizáció kell, hogy legyen a célunk. Hogy mit lehet tennünk? Erre azt válaszolom: *elhatározó és döntő cselekedetekkel nem állhatunk elő, mert ezeknek nemzetközi előfeltételei nincsenek adva*. Hogy mit remélhetünk valutánk sorsát illetőleg? E téren jóslásokba bocsátkozni annál kevésbé lehet, mert az eddigi tapasztalatok szerint minden másképpen történt, mint ahogy a logikus gondolkodás előre látta. Ennyit meg lehetne kísérlenünk, hogy megállapítást tegyünk, milyenek voltak a társadalompolitikai viszonyok a háború előtt Európában és akkor megállapíthatjuk azt is, mikor kerülünk analóg viszonyok közé!

Hogy cégünket közismertté tegyük

Férfi divatszövet, jó minőség, divatos minták, méterje ..... 2850 K
Női schottisch és sima divatszövetek az összes színben, már ..... 1250 K-ig
Zeltré férfingeknek, már ..... 468 K
Mosott vászon női ingeknek, már ..... 438 K
Gyönyörűen himzett női ingek ..... 1250 K

Tavaszi divatáruház Múzeum-körut 2.

(a régi Nemzeti Színház helyén.)

Az éréfedeztet romlásának statisztikája

A világháborúban a jegybank vált a finanszírozás központjává. A jegybank politikájában, de a pénztermelés elveiben is mélyreható változások mennek végbe s ez pénzügyrendszerünkben csakhamar érezhetővé válik is. A központi hatalmak tudvalevőleg anyagilag nem voltak felkészülve a háborúra: a körülmények kényszerítették őket, hogy szükségleteiket bankkártyával teremtsék elő. A hadikölcsönök jegyzése is megindult: e kölcsönök célja az, hogy az inflált bankjegyeket összegyűjtsék s a pénzfelduzzadás hatásait tompítsák. Ezzel megindult a korona romlása, mely természetesen fokozódott az események későbbi folyamán, amikor a hadügyi és élelmezési műveletek fedezése érdekében a bank érékészelete a smleges külföldre vándorolt és a hadikölcsön egymagában már elégtelenné vált. A két pénzügyi kormányzat kénytelen volt már akkor igényeit közvetlenül a jegybanknál fedezni, amit az összeomlás után még fokozottabban tett meg.

A másik oldala az inflációnak az — s ez a pénzérték közvetlen leromlása nélkül is lehetséges — hogy több pénz vagy fizetési eszköz jut forgalomba, mint amennyire valóban szükség van. Az ilyen akcesszórius vásárlási erő felhajtja az árakat, fokozza a drágaságot. Ez különösen a háború utáni első időben válik érezhetővé, amikor óriási összegek, hadimunkánélküli segélyek stb. kerültek forgalomba.

Érdekes egy rövid statisztikát adni a Jegybank fedezeti viszonyainak alakulásáról.

A jegyforgalom a monarchiában közvetlenül a háború előtt 2129 millió volt, az éréfedeztet 1589 millió, fedezeti arány 74.6%.

	jegy- forgalom	é- réfedeztet	fedezeti arány
	m i l l i o		
1914 végén	5733	1589	20.8%
1915 "	7162	812	11.3%
1916 "	10889	354	3.3%
1917 "	18439	381	2.6%

A svájci frank ért Budapesten 1914 júliusában 96.32, 1914 végén 109.50, 1915-ben 141.50, 1916-ban 169.50, 1917-ben 243, 1918 januárban 169 koronát.

1915-ben a korona már nem tudta felküzdeni magát régi magasságára. 1919 január elsején 100 koronáért még 30.25 frankot adnak Zürichben, a proletárdiktatura alatt, mikor a külkereskedelem szűnt, 19, utóbb 13 frankot ért a százkoronás bankjegy, a román fosztogatás után 5 frankra esett le, 1920-ban, a trianoni békekötés napjaiban 2–3 frank közt mozog, az év utolsó harmadában 2 frank alá süllyed, Hegedüs Loránt szuggesztív hatása alatt fölfelé száll, majd lehanyatlak, szeptember elsején 1 frank alá süllyed s ez idő szerint 0.20 körül mozog.

Mitől várhatjuk pénzünk sorsának jobbrafordulását?

Ha mindezek után a szanalás feltételeit akarjuk megállapítani, akkor ezeket a következőkben szögezhetjük le: a jóvátételi kérdés rendezése, a követelések redukálása, a fizetési terminusnak elhalasztása, a békeszerződések revíziója, a nemzetközi forgalom helyreállítása, külföldi aranykölcsön nyújtása az inséges országoknak s mindennek egy tervszerű, érlelyes gazdasági politikával való alátámasztása. Hogy egy ilyen gazdasági politikának fontos elemét jelenti a nemzeti és nemzetközi kereskedelem, — hiszen a gazdasági integritás viszszerzésében éppen itt kínálkozik a tulajdonképeni munkakör, — azt ezen a helyen tan fölösleges is külön hangsúlyoznom.

MERCUR BÉRAUTÓÜZEM
Luxusautói bármikor bárhová, úgy vidékre, mint külföldre bármikor rendelhetők
Telefon: 48-21, 191-46
Budapest, VI. kerület, Gróf Zichy Jenő-utca 11. szám.

Dr. Kahán és Dr. Székely
banküzlete
Telefon: 108-99 és 87-13
Budapest, V., Aulich-utca 8.

Transitó forgalom!
Breszler és Friedmann
nemzetközi szállítók
Budapest, V., Sas-u. 25. (Arany János-u. sarok).
Sürgőnyeim: Breszler.
Telefonszámok: 63-0-43, 62-6-26. Sürgőnyeim: Expressdienst.
Kirendeltségek: Hegyeshalom, Mosonmagyaróvár, Biharkeresztes, Békéscsaba, Kőtegyán, Kőtegyháza, Lőkösháza.
Közvetlen gyűjtőkocsik Wien—Budapest, Románia és Jugoszlávia között. Képvisele a külföld minden nagyobb városában és a határállomásokon, szakszerű felvilágosítások minden szállítási ügyben. Vámkezelések.
Rendszeres lengyel gyűjtőforgalom garantált 10 nap alatt.
Express gyűjtőforgalom Wien—Budapest között

A Máv. egy esztendeje

„Lineáris” emelés, de háromszor — Milyen az európai vasutak tarifája? — Stabil korona — új tarifa

A Máv., Baross Gábor nagyszerű, európaihírű alkotása — mert az, hogy a Máv. szerény kezdetből olyan tökéletes fejlettséget ért el, legelsősorban a vasminiszter érdeme — most nehéz, válságos időn megy keresztül. 1922-ben háromszor is megdrágította személy- és árutarifáját s még sejteni sem lehet, elértünk-e a tarifaemelés kulminációs pontjára, vagy megint keserves meglepetéssel szolgál-e az új esztendő? Ebben az öldöklő bizonytalanságban, mely egyként nehezíti rá az ország egész közönségére, megtudakoltuk a Máv. főhivatalos álláspontját s egyúttal a kereskedelmi szakkörök véleményét is kikértük, hogy a kétféle felfogást egymással szembeállítsuk s a józan bírálatra bízzuk, melyik félén van az igazság?

A Máv. felfogását a következőkben fejtették ki:

— Ha a közvélemény, főleg pedig a sajtó, olyan megütközéssel tárgyalja a Máv. tarifaemelését, ez bizonyára azért van, mert a nagyközönség nem ismeri a többi európai vasut tarifális viszonyait. Nem szabad elfelejteni, hogy a német birodalmi vasutak február elsejétől kezdve — augusztus elsejének kivételével — minden hónapban emelték tarifájukat, még pedig lineárisan, úgy hogy a büdzsészerű deficitet lehetőleg fedezze a bevétel többlete. Lengyelország 1922. elején tíz, ugyanez év közepén pedig ötven százalékkal emelte árutarifáját, Jugoszlávia júliusban és novemberben ötven—száz percents emelésekkel állt elő. Ausztria február elsején százötven, augusztus elsején száz, szeptember elsején százötven, október elsején kétszáz százalékkal drágított. A monarchia szukcessziós államai, köztük Olaszország is, eltekintettek a tarifaemelésről, mert valutájuk javulást mutatott; viszont Románia — mint hírlak — harminc százalékos emeléssel lépi meg feleit ebben az esztendőben.

— Látnivaló tehát, hogy a vasuti tarifa megdrágulásában döntő tényező az illető ország pénzének vásárlóképesége, illetőleg ennek a vásárlóerőnek megnövekedése vagy csökkenése. A Máv. semmiesetre sem szánta rá magát szívesen a hárams emelésre, de a drágulás előföltétele adva volt a magyar korona grafikonjában, melynek görbéje állandóan lefelé esett a legutolsó időig, amikor a korona árfolyamát stabilnak lehetett tekinteni. Egyszóval a gazdasági viszonyok függvénye a vasutak tarifáját: konsolidált gazdasági és pénzügyi helyzet mellett a vasut beéri azzal, hogy vállalt kötelezettségeinek rendben megfeleljen, az áru- és személyforgalmat legjobb tudása és készsége mellett bonyolítsa le s amellett az volt a helyzet, hogy a gazdasági életben a vasutra utalt fél a maga termelési költségeinek megszabásánál és a produktumok eladási árának megállapításánál a vasuti fuvar költségeit állandó velejáróként kalkulálta be.

— Ma a vasutpolitika nem maradhat meg ebben a nyugalmas statusquo-ban: a vasuttarifának kell a gazdasági viszonyokhoz simulnia s mivel a financiai élet lüktetéseit a vasut sem tudja lengésről-lengésre követni, gyakran az a helyzet áll elő, hogy a vasut az emelésnél el-késik egy ütemmel és a zis természetes, hogy a tarifaemelés kalkulációjában nem tudja mindenkor az éppen kívánatos nivót elérni, hanem helyenkint túllép rajta vagy innen marad a még lehetséges határon.

— Egyszóval a vasut tarifapolitikájának szakítani kell a mai viszonyok közt a békeállapot merevségével s így a díjszabási reformok terén be kell érnie szűkebb medrű újításokkal, amivel meg van adva a lehetősége annak, hogy meg lesz a biztos átmenet a gazdasági élet konsolidáltabb periódusára, főként ha az erre vonatkozó munkálatokba a gazdasági élet hivatott tényezői is bekapcsolódnak.

Ezzel szemben más oldalról — főként az érdekl kereskedelem részéről — a következőképen informáltak A Pénzvilág tudósítóját:

— Fölöslegesnek és meddőnek látszik most a Máv. harmadik tarifaemelése után minden olyan vita, mely a drágaság árcsúsz vitiosusával foglalkozik, hogy t. i. a drágulás idézi-e elő a tarifaemelést, vagy a díjszabás emelése hozza-e magával az élet drágulását? Az államvasutak arra az álláspontra helyezkednek, hogy a pénz romlásával szükségképpen velejár a vasut drágulása. A mi tapasztalataink azt bizonyítják, hogy a drágulás elemi lökését a vasut adja meg. Csak az augusztusi emelésre legyen szabad emlékeztetnünk. Akkor a Közélelmezési Tanács hivatalosan állapította meg, hogy az élelmiszerek új szállítási tarifája rendkívül megdrágítja az életet: éppen ezért a Tanács azzal az előterjesztéssel járult a kereskedelemügyi miniszter elé, hogy szükségesnek tartja a tarifa redukálását, többek közt azért is, mert pl. a zöldség- és gyümölcsfélék tarifájának új megszabásánál alapul vett árakat hibásan állapították meg. Ugyanekkor külön díjkedvezményt sürgettek Budapest részére, ahol az életszint az ország egyéb részeihez képest a legalacsonyabbra szállott alá.

— Az új tarifa beköszöntése pl. az akkor 80

koronás turó kilogrammját 40 koronával, tehát kerekén 50 százalékkal drágította meg. 150 kilométeres távolságra egy vagon nulláslistát szállítása 30.000 koronára emelkedett, úgy hogy ez a listt kilogrammját magában véve 3 kor. 20 fillérrel drágította; ugyanekkor a zsir szállítása 270, a husnál 120, a tüzfánál 145 százalékos drágulás következett be, a vagon tojás szállítása 13.700 koronáról 32.900-re emelkedett. A példák százait lehetne felhozni arra, hogy a legfontosabb cikkek árai mint szöktek fel az új tarifák következtében. Igaz viszont a vasut álláspontja is, hogy a megélhetés drágább, a nyersanyag is drágább, a vasut sem maradhat el mögöttük. De nem látjuk közvetlen igazolását a legutolsó emelésnek, amely éppen akkor következett be, amikor végre-valahára sikerült a koronát — és éppen a legkritikusabb időszakban — november derekán stabilizálni. Ez az emelés, amely ellen a leghevesebb hangok hallatszottak a közönség valamennyi rétegéből, hideg tusként szaladt az ország nyakába és ez egyszer úgy esett az eset, hogy nem az élet drágulása késztette emelésre a vasutat, hanem a vasut ugratta fel az árakat az egész vonalon.

— Belátjuk, hogy a tarifaemelés ugynevezett „szükséges rossz”, de az a sokszzerű megrázkódtatás, mely a tarifák brüszk emelése révén éri az országot, igazán nem tudni, jobban kiméli-e az ország gazdasági érdekeit, mint pl. a német vasutak kisebb százaléku, de gyakoribb emelése? Az ország gazdasági élete mindenestre úgy érzi, hogy teljesítőképességének reósó határához érkezett el s a pénzhitel mai korlátozása mellett, mely a vállalkozási terv nagyfokú megbénításával jár, minden újabb emelés katasztrofális következményekkel járhat.

Intim részlet a Fásor-szanatórium Röntgen-laboratóriumából

A végzetes utókura

A budapesti törvényszéknek nem mindennapi kárterítési perben kell majd legközelebb itélkeznie. A különös keresetet K. S. mérnök adta be a Fásorszanatórium r.-t. (az egykori Herczel-szanatórium) ellen, amely a Magyar-Német Bank érdekeltsége. A kereset szerint a felperes mérnök a szanatóriumbeli Röntgen-kezelés alatt olyan égési sebeket szenvedett, melyek következtében munkabírása ötven százalékkal hanyatlott. A hiányzó ötven százalékos munkaképességét nyolc és fél millió koronára értékeli. Az eset részletei a következők:

K. S. mérnök még 1919 szeptember 19-én a Fásor-Szanatóriumban Ádám Lajos tanárral megoperáltatta magát az altestén. Az operáció nagyszerűen sikerült, olyannyira, hogy már egy hét múlva elhagyhatta a szanatóriumot és csak a tanár utasítására volt kénytelen még néhányszor magát a szanatóriumban Röntgen-sugarakkal kezeltetni. Ezt a műveletet dr. Rablonszky Imre, az intézet röntgenológusa végezte.

A kezelés befejeztével a beteg a röntgenezés helyén súlyos fájdalmakat érzett, úgy hogy ágyának esett. Elhívatta Ádám tanárt, aki megállapította, hogy a beteg másodfoku égési sebeket szenvedett. Heteken keresztül részben otthon, részben a szanatóriumban nyomta az ágyát és mikor már mint egészséges elr boesáttatott és K. S. építész hivatását folytatni akarta, megállapította, hogy képtelen az építkezésen járkalni. Ez a körülmény ötvenszázalékos munkabírásesökkenést jelent a mérnök számára, aki dr. Schönfeld József ügyvéd útján a Fásor Szanatórium r.-t. ellen keresetet adott be, még pedig azon az alapon, hogy gondatlan és vétkező kezelés okozta a munkabírás esökkenését.

A kereset összegét a következő alapon számítja: A minimális havi keresete 50.000 korona volna, ennek 50 százaléka 25.000 korona havonta, a baleset idejében 37 éves volt. 65 éves koráig, tehát 28 évig dolgozhatna, ez végösszegben 8.400.000 koronát tenne ki, tehát annyit követel a szanatóriumtól, mely anyagilag is felelős az alkalmazottjainak mulasztásaiért.

Ebben az ügyben a Földy-tanács előtt már lefolyt a perfelvételi tárgyalás és február 8-án — lesz az érdemleges tárgyalás. A szanatórium írásbeli előterjesztésében azt állítja, hogy dr. Rablonszky nem az ő alkalmazottjuk és ez csak a laboratórium használatáért a beteg által fizetett összeg ötvenszázalékát adja át a szanatóriumnak. Ezek szerint a szanatórium a kezelő-örvossal semmiféle alkalmazotti viszonyban nem áll.

Kartellbe léptek a cukorrépatermelők

Zászlóbontás az OMGE-ben — Már most meg akarják állapítani az idei cukorrépatermés árait — A cukorgyárosok egyelőre passzív álláspontot foglalnak el

Már a múlt évi cukorkampányt megelőzően is hosszas harc folyt a cukorgyárosok és a répatermelők között a cukorrépa átvételi ára körül. A répatermelők eleinte szélszótlan, külön-külön próbálták érdekeiket megvédeni a cukorgyárosokkal szemben, majd pedig az OMGE keretén belül külön szakosztályt alakítottak és ezt bízták meg a cukorgyárosokkal való tárgyalások lebonyolításával. A múlt évben már a kora tavasszal felállították követelésüket a répatermelők a cukorgyárosokkal szemben. Az akkori gabonaárakat véve alapul, a cukorrépaárakat a termelők szindikátusa 200–300 korona közötti arányban állapította meg és az árak további emelkedését vagy leszállítását a gabonaárak mindenkor alakulásától tették függővé. Így történt meg aztán, hogy szeptemberre, mire a répa átvételére került a sor, az 1000 koronát is elérte a cukorrépa métermázsánkénti ára.

Ugy látszik, hogy a cukorrépatermelők ma már ezekkel az árakkal sincsennek megelégedve, mert a még meglehetősen messze levő idei új takarmányra már most szervezkedni kezdenek. Időközben megcsinálták a Cukorrépatermelők Országos Szövetségét, melynek keretében nyíltan kimondták a cukorrépakartell megalakítását. A répatermelők kartelljének elnöke, gróf Somsich László, gyűlésre hívta össze a cukorrépatermelőket.

Ugy értesülünk, hogy a répatermelők már ezen a gyűlésen fixírozni fogják az általuk óhajtott új cukorrépaárakat, melyeknek megállapításánál a mai gabonaárakból indulnak ki. A kiindulási alap a tavaly őszi 1000 koronás áron jóval felül fog kezdődni.

Mint nekünk az OMGE-nél mondták, a répatermelő gazdák az új répaárakat azért kívánják már most jöelöre fixírozni, mert ettől teszik függővé, hogy milyen nagyságu területet vessenek be a tavasszal cukorrépával. Ha már most nem tudnak kedvező árakat elérni, úgy inkább lemondanak a cukorrépatermelésről és földjeiket más, bővebb termésű területtel terménnyel vetik be.

A cukorgyárosok véleménye, melyet szintén alkalmunk volt ez alkalommal egyik számottevő érdekelt szájából hallani, egyelőre egészen közömbösen fogadja a répatermelő kartell korai szervezkedését. A cukorgyárosoknak ma még egyáltalában nem sürgős a kérdés tárgyalása. Egy hónapon belül nem is akarnak az új répaárakról beszélni. Akkor is csak úgy, hogy a tavalyi mintára, az állam hivatalos szerveinek közbejöttével indulnak meg a tárgyalások a répatermelők és a cukorgyárosok között. Tavaly ugyanis a közlelmezési minisztérium részéről Bud János akkori államtitkár vezette a tárgyalásokat a répaárak megállapítása ügyében. Ez az állami beavatkozás már akkor sem tetszett a cukorrépatermelők megbízottainak, akik a teljes szabadforgalmat kívánták. Azt persze nem kifogásolták, hogy az állam bizonyos mértékben beavatkozott a cukorgyárosok kalkulációjába és nyomást gyakorolt a cukorkartell törekvéseire.

A cukorgyárosok egyelőre tehát nem törődnek az idei új cukorrépaárakkal. Ma az a legfőbb gondjuk, hogy a tavalyi termelésből felestelegként mutatkozó 500 vagon cukorra kiviteli engedélyt kapjanak a kormánytól. Az ő kalkulációjuk szerint a múlt évi cukortermés mennyisége jóval felülhaladta a 6000 vagont, sőt egyesek szerint az évi közepéig 7000 vagont is el fogja érni. Szerintük tehát ebből 5000 vagont a hazai fogyasztás sérelme nélkül exportálhatnak.

A közlelmezési miniszter, akinek asztalán fekszik a cukorgyárosok kiviteli kérelme, egyelőre legalább nem akar a kivitelhez hozzájárulni, mert nem látja kellően igazolva, hogy a belföldi cukortermelés készletei valóban olyan bőségesen fedezik-e a hazai fogyasztás szükségleteit, mint ahogy azt az érdekeltek állítják. A közlelmezési miniszter — mint hivatalos helyről értesülünk — csak a jelenlegi cukorkampány vége felé járulhat hozzá esetleg a tényleges cukorfelesleg kiviteléhez. Addig is azonban zálogul kívánja bent tartani az országban az állítólagos 500 vagon felesleget. Legkésebb a tavasz végéig meg kell egyezniük a répatermelő gazdáknak és a cukorgyárosoknak az új cukorrépa átvételi árára nézve, nehogy az ősszel, az új cukorkampány kezdetén kellemetlen meglepetések érhesek a fogyasztókat.

HIREK

Személyi hír. Kálmán Henrik, az Angol-Magyar Bank ügyvezető igazgatója holnap Bécsbe utazik, onnan néhány heti üdülésre Meránba megy. Kálmán igazgató az Angol-Magyar Bank vezérkarában, mint a pénzügyi vezetés és a tőzsdei üzletek irányításának egyik legfőbb intézője, állandóan oly emberfeletti munkát végez, hogy rászorult a pihenésre. A bank nehezen fogja nélkülözni Kálmán Henrik kiemelkedő munkásságát, de ő végre is kénytelen volt engedni orvosai tanácsának. Ma még az Angol-Magyar Bank érdekköréhez tartozó Diana Kereskedelmi r.t. részvényeinek tőzsdei bevezetését intézte a parancsnoki hidról és e nagysikerű tranzakció után végre elhatározhatta magát az elutazásra. Távollétében fontos ügykörének nagyobbik részét Heltai igazgató intézi.

Ma két új részvényt vezettek be a tőzsdére. A tőzsde mai mozgalmas napján két új részvényt vezettek be, amelyeknek kottírozását a tőzsdetanács már régebben engedélyezte. Az egyik az Angol-Magyar Bank érdekköréhez tartozó Diana Kereskedelmi r.t. részvénye, amelyet egyik legjobb nevű és mindenesetre legagilisabb bankár-cégünk, a Bondy és Tarján cég vezetett be. Azon a piacon, ahol eddig a Baróti-szeszgyár részvényeit adták-vették, a tőzsde közönségének hatalmas tömege gyülekezett, mindenki Dianarészvényt akart vásárolni, úgy hogy a kitűnő papirus premijerje valóban lázas és izgalmas volt. A 2200 koronával bevezetett részvény az óriási keresletre csakhamar sok száz koronával emelkedett és a bevezetést teljesítő cégnek igazán emberfeletti munkába került, hogy a piac tehnikája fölött uralkodjék és minden igényt kielégítsen. A Diana Kereskedelmi r.t. termékei évtizedek óta nagy népszerűségnek örvendenek, valóban világ-márka ez, amelynek a kontinensen mindenfelé már régóta jelentékeny piaca van. A Bondy és Tarján cég, amely nemrég a tőzsde egyik legkedveltebb mammut-papirját, a Szegedi Kenderfonógyár r.t. részvényeit plaszírozta a tőzsdén, ma ismét tanúságot tett arról, hogy az ily tranzakciókat legmegfelelőbben tudja lebonyolítani nemcsak a megbízó vállalat, hanem ami sokkal közérdekűbb, a részvényvásárló közönség szempontjából is. — Ugyan-ez ma jegyezték először a Krausz-Moskovits szeszgyár r.t. részvényeit is, amelyeknek bevezetését és tőzsdei menaszírozását a Munk és Davidsohn bankár-cég vállalta.

Weiss Manfréd öröke. A csepeli acélváros hatalmas urát, Weiss Manfrédot, mely és őszinte részvét kísérte sirjába. A veszteséget, amely a magyar gazdasági életet érte, mindenki mélyen átérezte. A gróf eme fájdalmas óráiban nem lehetett izlésünk szerint való odaállani az árva maradt portára és szemlét tartani a fölött, hogy mi lesz a jövője Weiss Manfréd óriási vagyonának. Ma azonban már nem csak lehet, de kell is erről szólni. Weiss Manfréd emlékeztét nem bántathatja, ha rámutatunk, hogy ennek az amerikai stílusú vagyonnak eredete mélyen bekapcsolódik a háboruba és a háborúra való hosszú felkészülésbe. Csak Weiss Manfréd hazafiságát tükrözi annak megállapítása, hogy ezt a munkát becsületesen és hűen végezte és ha nem is volt szükségére ennek a munkának nagy koncepciókra, kétségtelen, hogy a krözüsi gazdagság nem jogtalanul szegődött Weiss Manfréd mellé, aki példás jótékony-ságával is tanúságot tett arról, hogy megérdemelte a szerencsáját. Sajnos, sokkal sivárabb a kép, amelyet a magyar viszonyokból messze kimagasló vagyon jövője mutat. Weiss Manfréd örökösei csak a vagyont örökölték, de nem látunk közöttük egy új Weiss Manfrédot, aki meg tudná tartani és tovább tudná fejleszteni a meglovott Báro Kornfeld Mórict tekintik annak, akinek hivatása lenne abba a székbe beleülni, amelyből Weiss Manfréd a parancsokat osztotta. Ez a szék túlságosan bönök fog bizonyulni a fiatal báró számára, még ha a Kornfeld név diszes palástját viseli is. Weiss Manfréd hatalmas öröksége nemcsak családi, de nemzeti vagyon is és érthető, ha azokban az órákban, amelyekben igen élesen rajzolódna elénk az ország veszedelmei, kíváncsian és aggódva tekint az ország az árva maradt acélváros felé.

A magyar cirok exportképes. A magyar ciroktermelés soha nem képzelt fellendülésnek indult. A külföld felismerte a magyar cirok előnyeit, szemben az olasz cirokkal s lefoglalta egész termelésünket. Ehhez hozzájárult még koronánk alacsony stabilizálódása is. Mig tavaly különösen Lengyelországból érkeztek nagy megrendelések, a lengyel márka le-

csuszása következtében a vételi kedv megesapant s most a legnagyobb megrendelések Észak-Amerikából és Olaszországból érkeznek. Kérdést intéztünk az érdekelt iparosokhoz, akik voltak szívesek informálni az ipar helyzetéről. Steimetz Sámuel vezérigazgató szerint a magyar cirok szépség, szálasság tekintetében nem versenyezhet az olasz cirokkal, de szívósabb és így kevésbé kopik. Igen nagy kereslet indult meg Amerika és Olaszország felől, ugyan-nyira, hogy míg a háboru előtt 120 korona volt mázsája, tavaly 2–3000 korona s az idén felszökött 30.000 koronán felül. A földbirtokosok rávetették magukat a ciroktermelésre, mert ugyanannyi munkával a gabona árának 2–3-szorosát is elérik. A kormány elősegíti a cirokkivittel. Vassermann Adolf igazgató kifogásolja, hogy a kormány a cirokkivittel favorizálja ahelyett, hogy idehaza dolgoztatná fel a nyersanyagot. Véleménye szerint készáru kivitelünk 200–250 vagonra tehető, míg a cirokkal együtt 2500–3000 vagon. Az idei ciroktermelésnek csak mintegy 30%-a volt felhasználható.

Halálozás. Scherz Sámuel tekintélyes nagykanizsai terménykereskedő, Scherz József, a budapesti áru- és értéktőzsde titkárának édesatyját tegnap temették el Nagykanizsán az ottani polgárság általános részvétel mellett. A súlyos gyász alkalmából Scherz titkárt elhalmozták részvénytulajdonosokkal.

Eckhardt, a külpolitikus. A nemzetgyűlésben karácsony táján már haldoklóban volt az indenmitás vitája, amely ezen a héten mintha új életre kapott volna. A külügyi bizottságban az egységes belső front felé történtek komoly lépések, amelyek új szintet adtak az indenmitási vitának is. Ennek az új színnek legkitűnőbb interpretálója volt az a beszéd, amelyet Eckhardt Tibor mondott és amely gondolkodóba ejtette az embereket idehaza és odakint. A politikumtól eltérő rendkívüli emberi érték bontakozott ki ebben a beszédben és a külpolitikának olyan tüzetes, olyan intenzív ismerete áradt, hogy örömmel kellett az ellenzéknek is felismernie Eckhardt Tiborban a jövő emberét. Magyarországnak békebeli vazallus állapota Ausztriával szemben eredményezte, hogy nem igen nőttek a magyarság soraiban külpolitikusok, annál különösebb nyereség az, ha politikusaink sorában feltűnik Eckhardt Tibor tudása és a legkisebb részleteket is ismerő higgadt, hideg mérlegelése. Olyan időket élünk, amikor nem lehet eléggé megbecsülni és eléggé értékelni épen azokat a kivételes ismereteket, amelyeket olyan káprázatos sorban vonultatott fel Eckhardt Tibor. Ami viszont a beszéd politikai részét illeti, talán sokak számára meglepetés volt, hogy a konzervatív Eckhardt-nak a szocialisták felé volt néhány komoly szava. Azt lehetne mondani, hogy ez a politika, és ha tényleg politika is ez, de ma a hazafiság is ezt diktálja.

„Mágnus R.T.” tökeemelése. A budapesti festékkereskedők által alapított „Mágnus R.T.” alap-tőkéjét 4 millió koronáról 14½ millióra emelte fel, s a cég címének megváltoztatását „Marx Lajos lakkgyár r.t.-ra határozta. A részvénymajoritást Ludwig Marx gaudeni cég vette át. A tranzakció azért vált szükségessé, mert az önálló vámfahatár következtében, a lakkokra behozatali tilalom esik. Magyarországnak ez a 17-ik lakkgyára, míg Ludwig Marxnak a negyedik. Egy van Gaudenben (Ausztria), egy Mainzban (Németország) egy Milzendorfban és az új alakulás nálunk. Ludwig Marx most új gyártelepet létesít Romániában és Jugoszláviában és ezzel megszerzi Közép-Európában a hegemoniát a festégyártás terén. A tranzakció a régi részvényesek nem minden sérelme nélkül történt.

Egy „kezdő” fiskálisról. Dr. Kun Andor a meglepetések embere, ami bizonyára egyik titka annak is, hogy a magyar újságírásban a legkiválóbb nevek egyikévé emelkedhetett. A meglepetések iránt érzett vonzalma most arra indította, hogy hátat fordítson annak a pályának, amelyen a legszebb sikereket érte el és fiatalon ősz fejjel felesappon „kezdő” fiskálisnak. Ügyvédi irodát nyitott és az újságírást csak a tengerentúlról gyakorolja, ahol dollárral fizetnek. Ennek az irodanyitásnak azonban tumultuozus jelenetekben megnyilatkozott előzményei voltak. Amikor ugyanis a politikusok, akikkel évtizedeken át éjjel-nappal együtt volt, megtudták, hogy Kun Andor ügyvédi irodát nyit, csapatosan jelentkeztek nála a kegyelmes és méltóságos urak, akik társnak ajánlkoztak. Kun Andor azonban Kovács Nagy Sándort választotta, aki ugyan csak méltóságos ur, de aki az iroda kliensei közé a vidéket fogja beállítani, míg Kun Andor a főváros és a vidéki városok „megszervezését” vállalja. Kun Andor azonban tudja, mi a parlamenti rend és tudja, hogy mikor valaki miniszterré lesz, le kell tenni a mandátumát. Neki egyelőre csak az Otthon kör tagjai adtak alélnöki mandátumot. Nem tehetett mást, mint hogy erről a mandátumáról mondott le. Természetesen óriási lelkesedéssel fogják újból megválasztani, újból alelnöke lesz az Otthonnak, amit nem minden kezdő fiskális mondhat el magáról. Egyébként dr. Kun Andor és Kovács Nagy Sándor nemzetgyűlési képviselő ügyvédi irodája mártól kezdve Keskeméti-utca 2. szám alatt van.

A Magyar Unio Bank R.-T. értékesítette szatmári érdekességét. A Magyar Unio-Bank az utóbbi időben keveset hallatott magáról. Ez a középintézetünk folyó banküzletekkel mostanig alig foglalkozott, ellenben nagy gondot fordított számos iparvállalatának fejlesztésére és új ipari érdekességek biztosítására. A banknak ugyanis számos kitűnő iparvállalata van s ezeknek köszönheti, hogy a két év előtt hibáján kívül kiállott rázkodtatást minden baj nélkül megusztta és szívós munkával ismét a legbiztosabb fejlődés útján van. Az intézetnek ez az új reményekre jogosító, jelentős kibontakozása a vezérigazgató, dr. Gerő Vilmos fáradhatatlan munkájának, igazán komoly, minden bizalomra érdemes tevékenységének és elismert nagy képességeinek köszönhető.

Abból az alkalomból állapítjuk meg ezeket, hogy — értesülésünk szerint — a Magyar Unio Bank R.-T. Szatmáron levő *vagongyári érdekességét* eladta egy román tőkecsoportnak. E tranzakciónál az Unio Bankot egyrészt a nacionalizálásnál az ottani újabb kormányrendeletek által előállított nehézségek, másrészt a román részről adott igen előnyös ajánlat vezették. Az eladás folytán *több mint száz millió koronát mobilizált a Magyar Unio Bank* s a Pénzügyi Központ közbenjárásával *francia hitelezővel* létesített egyezség szerint *tartozásának tulajdoni részét kiegyenlítette* s azonkívül többi magyar iparvállalatai alimentálására és fejlesztésére is sikerült nagyobb tőkéket rezerválnia. Ugy halljuk, hogy a bank egy másik román érdekességének eladása iránt is folynak tárgyalások, melyek sikeres lezárása esetén a bank francia hitelezőit *teljesen kielégíti* s a mellett *mobill banküzleteit is fokozottabban kiterjeszti*.

Egy angol bank harca egy fővárosi pénzügyintézettel. Ismételten megemlékeztünk arról a perről, melyet a *Lloyd Bank Limited* indított a fővárosi Lloyd Bank ellen, a cég törlése miatt, mert mint az angol intézet állítja, a magyar intézet könnyen téveszthető össze a Lloyds Bank Limited-el. A magyar intézet természetesen tiltakozott az angol intézet állítása ellen és már a per elején a Lloyd Bank kijelentette, hogy nemcsak a fennálló jogszabályok, hanem a még nem létező törvény a tisztességtelen verseny szempontjából is, elbírálás alá akarja bocsátani a szóbanforgó kérdést, annyira távol állott a bank alapítóitól, hogy másnak a jogait a legkisebb mértékben is sértene. A királyi tábla letárgyalta ezt az ügyet és most kellett volna határozatát kihirdetni. Ehelyett azonban *Schermann István* tanácselnök, hivatkozva a Lloyd Bank loyális kijelentésére, azt a kérdést intézte a felekhez, vajjon arra való tekintettel, hogy az 1923. III. törvények — mely a tisztességtelen versenyről szól — kihirdetett, de még életbe nem lépett, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy az új törvény életbeléptetése után az ügy folytatódjon tárgyalassék. Miután a két fél jogi képviselői: dr. *Salusinszky* és dr. *Wittmann* ehhez hozzájárultak, a bíróság ebben az értelemben hirdette ki határozatát és hogy az új tárgyalás a felek közös kérelmére fog kitűzteni.

Áresések Csehszlovákiában. Csehszlovákiában a múlt évben a megelőző évhez képest több ipar terén jelentékeny áresések voltak. Így a mozdonyok, gépek, kazánok és hidszerkezetek ára 25–50%-kal, a gyárberendezések ára 50%-kal esett, a mezőgazdasági gépek átlag 30%-kal, a villamosipari cikkek 33%-kal, a cement 25%-kal, az üveg a belföldi fogyasztásnál 30%-kal, a kivitelnél 40%-kal, a vegyszeti cikkek közül a szuperfoszfát 50%-kal, az enyv 35%-kal, a csontolaj 80%-kal, a kénsav 50%-kal; a textilárúknál a pamutárak 50%-kal, a középminőségű árúk 65%-kal, a finompamutárak 61%-kal és a legfinomabbak 27%-kal olcsóbbodtak. A textiliparnak minden ága a kivitellel van utalva s éppen ezért különösnek mondható az a jelenség, hogy a gyártást felére kellett leszállítani a megelőző évi gyártáshoz képest. Különösen Franciaország okoz nagy konkurenciát.

A villamos vasutakon minden tilos. (Levél a szerkesztőhöz.) Hatóságaink és mindama közegek, kiknek hivatása, hogy helyettünk gondolkodjanak és minden törekvésüknek arra kellene irányulni, hogy minél nagyobb jólétben dúlakodjunk és minél nagyobb komóditásban éljünk, úgy látszik, nem gondolkodnak helyettünk sem és maguk helyett sem. Hogy csak egy jelentéktelen dologra mutassak rá, itt vannak a jelenleg csaknem üresen járó villamos kocsik. Azokban minden tilos. Az ember azt hinné, hogy az utazás is tilos rajtuk, annyira üresen járnak, mióta a viteldíjat 30 koronára emelték fel. Tilos a köpködés, a dohányzás és — horribile dictu — a podgyász szállítása. Az első tilalom ellen nem lehet senkinek sem kifogása, mert az egyszerűen felesleges, mert nem feltétlenül muszáj a kocsiban köpködni. El lehet ezt a műveletet intézni a leszállás előtt is. De a másik két tilalom ellen sok száz-ezrek nevében, akik a dohányjövődék drága és rossz dohánygyártmányait „élvezik” és azok nevében, akik hébe-korba a főváros ugyancsak drága és rossz villamoskocsijait használni kénytelenek, lelünk mélyéből tiltakozunk. Mindenütt, nemcsak a modern Nyugaton, de a maradi Keleten is szabad

a dohányzás és szabad egy-egy kézipodgyász szállítása is. Mert mindenütt törődnek a polgárok jólétével, csak nálunk nem. Nem is szólva arról, hogy sok helyen, mint Bécsben is, a dohányzóknak külön koscsik állanak rendelkezésre és a kocsikon szabad a podgyászszállítás. Mert kérdem, milyen kára van akár a vállalatnak, akár a többi utasnak abból, ha én egy kézipodgyással, mondjuk a pótkocsi elülső perronján állok? Kérem az illetékes urakat, gondolkodjanak ezeken és meg fogják találni a megoldás módját.

A Bihar-Szilágyi Olajipar R.-T. rendkívüli közgyűlése elhatározta az eddig 20 millió K alaptőkének 150.000 darab 200 K n. é. új részvény kibocsátása által 50 millió K-ra való felemelését. A kibocsátás megápitásával az igazgatóság bízott meg.

Kötelezhető-e a háztulajdonos fűtésre és kötelezhető-e a lakosok a kötség hozzájárulásához? A Kuria egy esetből kifolyólag két ízben is kimondta, hogy a háztulajdonos nem kötelezhető arra, hogy központi fűtést szolgáltatson és éppen úgy nem kötelezhető a lakók arra, hogy a fűtés költségeihez hozzájáruljanak. A határozat mindkét féllel szemben a mai horribilis költségekre hivatkozik. A szóban forgó eset a következő volt: A Tátra-utca 6. szám alatti ház lakói, névszerint dr. Grosz Jenő, dr. Fónagy Béla, Bencze cipészemester per útján arra akartak köteleztetni Wintstein Frigyes háztulajdonost, hogy hozzá rendbe a központi fűtés berendezését és szolgáltatson meleget. Ezzel szemben özvegy Gruber Lajosné, Geszti József mérnök, Abaranell Károly és még néhány lakója a házunk viszont tiltakozott ez ellen, mert ez a fűtési módszer jóval drágább, mint a külön fűtés. A háztulajdonos tulajdonképpen mindkét fél pártján állott; ő akart is fűteni, meg nem is. Ő a maga részéről szívesen lemondott a fűtés szolgáltatásáról, de fűteni is hajlandó lett volna, ha a lakók ennek a költségét előzően letétbe helyezik. Az a párt, mely a fűtést óhajtott, hajlandónak nyilatkozott a költségek viselésére — utólagosan. Erre viszont a háztulajdonos egy kérdéssel válaszolt: Hogyan jövök én ahhoz, hogy a lakóknak sok százezer koronát előlegezzek? Végül is a járásbírósnak kellett kimondani a döntő szót, mely úgy szólt, hogy mindkét pártot elutasította keresetükkel, s egyelőre a háztulajdonos örült annak, hogy nem kell fűtenie. Öröme azonban nem tartott sokáig, mert a törvényszék Dóbiás tanácselnök elnöklésével úgy határozott, hogy mindkét pártot kötelezte kötelezettségeiknek teljesítésére, t. i. kötelezte a háztulajdonost a központi fűtés szolgáltatására és kötelezte a lakókat a költségek egyetemleges hozzájárulásához. Ez ellen az ítélet ellen az a párt, mely nem kért a fűtésből, dr. Ságodi Gyula, dr. Gráf Elemér és ifjabb dr. Miklós Gyula útján a Kuriához folyamodtak felülvizsgálati kérelemmel. Dr. Balogh György tanácsa feloldotta a törvényszék ítéletét azzal az indoklással, hogy a mai nehéz viszonyok közepette, mikor egy-egy lakóra a fűtési költség jóval túlhaladja életstandardját, nem lehet senkit kötelezni ilyen horribilis költségek viselésére és egyben visszaküldte az aktákat a törvényszékhez azzal, hogy állapítsa meg, hogy mennyi a költsége a központi fűtésnek és mennyi az az összeg, mely egy-egy lakóra esik. A törvényszék ennek a határozatnak eleget tett, s megállapította, hogy egy-egy lakónak sokkal többbe kerül a központi fűtés, mintha mindegyik külön-külön fűtne, azonban mégis kötelezte a háztulajdonost a fűtésre és egyuttal feljogosította azt a pártot, amely hajlandó a többletköltséget viselni, hogy leszerelje annál a pártnál a fűtőtesteket, amely nem hajlandó a fűtés költségeihez hozzájárulni. A törvényszék eme második határozata ellen dr. Ságodiék másodszor is felülvizsgálati kérelemmel folyamodtak a Kuriához. Balogh tanácsa helyt adott a kérelemnek és kimondta, hogy a fűtést kívánóknak nincs joguk ahhoz, hogy a fűtetni nem akaróknak leszereltesék a fűtőtesteket. Egyben hatvanezer korona költséget ítél meg a fűtetni akarók terhére.

A bolgár bank fiókot állít Budapesten. Bécsi közgazdasági körökből származik az az értesítés, hogy a bolgár nemzeti bank legutóbbi igazgatósági ülésén elhatározta azt, hogy fiókokat és expozitúrákat létesít Berlinben, Párisban, Zürichben, Prágában, Bukarestben, Bécsben, Budapesten és Belgrádban. A bolgár nemzeti bank tehát az összes utódállamokban és a három nyugateurópai közgazdasági centrumban is terjeszkedni akar.

A Ganz—Danubius gép-, vagon- és hajógyár r.-t. igazgatósága a január 31-ére egybehívandó közgyűlésnek javasolni fogja, hogy az eddigi 14.400.000 K alaptőke 21.600.000 koronára emeltessék fel, 9000 drb, egyenként 800 K névértű, az 1923. évre osztalékjogosult új részvény kibocsátása által, amelyeknek teljes mennyiségére elővételi jog illeti meg a régi részvényeseket olyképen, hogy 100.000 K kibocsátási ár lefizetése ellenében 2 régi részvényre 1 új részvény fog kiadatni.

Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára. (Trust.) A január 23-iki közgyűlés határozni fog az alaptőkének 40.000.000 K-ról 200.000.000 koronára és ennek kapcsán a részvények névértékének 200 koronáról 500 koronára való felemelése iránt. A kibocsátandó 200.000 darab új részvény 1:1 arányban fog a közgyűlés által megállapítandó árfolyamon a részvényeseknek följárulni.

Magyar Általános Takarékpénztár R.-T. új fiókot nyit. A Kispesti Takarékpénztár R.-T. márciusi közgyűlésén elhatározza feloszlását, s az egész részvénykontingent a Magyar Általános Takarékpénz-

tárnak engedi át, amelyik a kispesti bank helyén fiókot nyit. A kispesti takarékpénztárnak, mely tisztán bankügyletekkel foglalkozott, 1,5 millió alaptőkéje és mindössze 280.000 korona tartalékalapja van.

Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság. A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű r.-t. ma megtartott rendkívüli közgyűlése az alaptőkének 400.000 darab új részvennyel való felemelését elhatározta, melyek a régi részvényeseknek 4000 koronás árfolyamon ajánlatnak fel, úgy hogy minden 5 régi részvényre 2 új részvény esik; a be nem osztható 10.240 darab szabadkézből fog eladatni. Az elővételi jog január hó 27-éig bezárólag gyakorolható.

A Mercur bérautó-üzem (Gróf Zichy Jenő-utca 11. szám) kényelmes, tiszta és gyors kocsijai állandóan a közönség rendelkezésére állanak. A vállalat minden kívánságot a legnagyobb figyelemmel elégíti ki, amire elég garancia, hogy az üzem élén oly régi szakemberek állnak, mint *Tavaszi Gusztáv* és *Bernász József*. Telefon 48—21 és 191—46.

Löffler és Társai
banküzlet
a Deyizaközpont bizományosai
Budapest, V. kerület, Vécsey-utca 1. sz.

Dr. GRÜNWALD EMIL
banküzlete
Telefonszám: 192—27 V., Bálvány-u. 13.
Félelelet

Wien, I., Schottengasse 9. Telefon: 15275 és 17314.
Budapest, V. ker., Tőzsdepalota. Telefonszám: 134—31.
GROSZ IMRE BANKHÁZAI
Elfogad értékpapírra megbízásokat az összes külföldi tőzsdékre. Valuták és devizák legelőnyösebb feltételek mellett. Kifizetések és inkasszók a világ minden részére

Egyes
Bélyegeket Magyar Bélyegotthon.
valamint gyűjteményeket Állandó nagy raktár Bosznia és Feld-
a legmasabb áron vesz a post belyegekről VIII., József-körut 9. sz.

Mellinger Árpád banküzlete
Budapest, V. kerület, Széchenyi-utca 1. sz.
Sürgőnycim: Mellingerbank. — Telefon: 2—72

HÓCIPÓ, SÁRCIPÓ
legjobb minőségben
kapható és javítható **NEUMANN GÉZÁNÁL**
Budapest, VI., Nagymező-u. 44. Telefon: 138-77.

Dr. MITZGER Budapest, József-körut 3.
Vér-, bőr- és nemibetegségek gyógyító intézete (fárkák és nők részére).

ACZÉL PÁL ÉS TÁRSA
BANKÜZLETE
BUDAPEST, VI. KER., ANDRÁSSY-ÚT 29

..... Telefonszám: 99—27. ....

Guttman Ernő Hentesárú-különlegességei:
Csemegé-felvágottak, májas és hú-
sok különlegességek. Száraz cse-
megeszalámí tiszta sertéshusból,
páros debreceni különlegességek.
Prágai kötözött sonka és csaszár-
o o hus teljesen csont nélkül. o o
Budapest, VIII., Szeszyár-utca 3. sz.
Telefonszám: József 45-34

Brilliánsokat,
gyöngyöket, régiségeket
mindenkinél drágábban vesz
SZÉKELY EMIL Király-utca 51.
♦♦♦ (Teréz-templommal szemben). ♦♦♦

Bámulator meglepetésben részesül, ha
szőnyeget nekem felajánlja:
Nivásra azonnal jövök. Klotz Károly Rákóczi-út 63. II. em. 20.

Felelős kiadó:
RÓNA LAJOS
Kiadja: A Pénzvilág Lapkiadó és Nyomdai R.-T.
Pallas r.-t. nyomdája, Budapesten. — Telefon: 5—67.
Felelős vezető: Tíringer Károly műszaki igazgató.